

Standard

FairWild

Wersja 2.0

Wskaźniki postępu

Przyjęty przez Zarząd FairWild 26 sierpnia 2010

**Punkty weryfikacyjne i kontrolne dla celów certyfikacji FairWild.
Dokument towarzyszący Standardowi FairWild: Wersja 2.0.**

Niniejszy dokument oraz inne związane ze Standardem FairWild: Wersja 2.0 dostępne są na stronie internetowej FairWild: www.FairWild.org.

Dodatkowe informacje dostępne pod adresem:

FairWild Foundation Secretariat
CH-8570 Weinfelden, Weststr. 51
Switzerland
Tel: +41-(0)71-626 0 626
Fax: +41-(0)71-626 0 623
E-mail: info@FairWild.org

Komentarze dotyczące **Standardu FairWild: Wersja 2.0 / Wskaźniki postępu** są mile widziane. Proszę kierować je do: info@FairWild.org

Cytowanie wersji oryginalnej (angielskiej): FairWild Foundation. 2010. *FairWild Standard: Version 2.0 / Performance Indicators*. FairWild Foundation, Weinfelden, Switzerland.

Sugerowane cytowanie wersji polskiej: Fundacja FairWild. 2012. *Standard FairWild: Wersja 2.0*. Fundacja FairWild, Weinfelden, Szwajcaria.

Przekład: Marcin Zych, styczeń 2012

Przekład finansowany przez: Traditional Medicinals Inc.

©FairWild Foundation, Switzerland

Powielanie niniejszego dokumentu dla celów edukacyjnych bądź innych celów niekomercyjnych lub też tworzenie kopi przez użytkowników Standardu FairWild dla celów wewnętrznych organizacji jest dozwolone bez uprzedniego uzyskania pisemnej zgody właściciela praw autorskich pod warunkiem wszakże pełnego cytowania dokumentu.

Powielanie niniejszego dokumentu do celów handlowych bądź innych celów komercyjnych jest zabronione bez uprzedniego uzyskania pisemnej zgody właściciela praw autorskich.

Podziękowania za finansowe wsparcie oraz wyjątkowy udział w stworzeniu niniejszego dokumentu dla:

Federalnej Agencji Ochrony Przyrody (BfN), Rządu Republiki Federalnej Niemiec
WWF Germany
Institute for Marketecology (IMO)
International Academy for Nature Conservation, Isle of Vilm, Germany
Niemieckiego Federalnego Ministerstwa Współpracy Ekonomicznej i Rozwoju (BMZ)
Społeczności, spółdzielni zbieraczy, instytucji badawczych, agend rządowych i przedsiębiorstw zajmujących się zbiorem, przetwórstwem i handlem produktami pochodzącymi z natury.

Spis treści

WSTĘP: JAK UŻYWAĆ WSKAŹNIKÓW POSTĘPU FAIRWILD?	5
Zastosowanie systemu oceny do wymogów certyfikacji FairWild	5
Ocena ryzyka niezrównoważonego pozyskania z natury gatunków objętych zbiorem	6
CZĘŚĆ I. WSKAŹNIKI FAIRWILD PRZENACZONE DLA WSZYSTKICH RODZAJÓW OPERACJI ZBIORU	9
0.1. Podstawowe punkty kontrolne	9
ZASADA 1: Zachowanie zasobów dzikich roślin	9
1.1. Status ochronny gatunków narażonych na zbiór	9
1.2. System zbioru prowadzony w oparciu o wiedzę	9
1.3. Optymalizacja częstości zbioru	10
Zasada 2: Zapobieganie negatywnym skutkom środowiskowym	12
2.1. Narażone taksony i siedliska	12
2.2. Zarządzanie siedliskami (poziom krajobrazu)	12
Zasada 3: Poszanowanie prawa, przepisów i umów	13
3.1. Prawo do zbioru i obróbki	13
3.2. Prawo, przepisy i wymogi administracyjne	13
Zasada 4: Poszanowanie Praw Zwyczajowych i Podziału Zysków	14
4.1. Tradycyjne zastosowanie i praktyka, prawa dostępu i dziedzictwo kulturowe	14
4.2. Podział zysków	14
Zasada 5: Promowanie Uczciwych Zasad Współpracy Zbieraczy i Operatorów	15
5.1. Uczciwe zasady współpracy oparte na kontraktach	15
5.2. Brak dyskryminacja zbieraczy	16
Zasada 6: Ograniczanie udziału dzieci w procesie zbioru	16
6.1. Dzieci i niepełnoletni zbieracze	16
6.2. Zatrudnianie dzieci przy zbiorze	17
6.3. Dzieci pomagające rodzicom przy zbiorze	17
Zasada 7: Zapewnienie zysków dla zbieraczy i ich społeczności	18
7.1. Uczciwe ceny i zapłata dla zbieraczy	18
7.2. Użycie i zarządzanie Premią FairWild	19
Zasada 8: Zapewnienie uczciwych warunków pracy dla wszystkich robotników uczestniczących z procesie zbioru z natury	20
8.1. Podstawowe prawa pracownicze dla uczestników zbioru z natury	20
8.2. Bezpieczne warunki pracy dla uczestników zbioru z natury	20
8.3. Uczciwe warunki zatrudnienia dla uczestników zbioru z natury	21
Zasada 9: Stosowanie odpowiedzialnych praktyk zarządczych	23
9.1. Plan zarządzania gatunkiem / obszarem	23
9.2. Inwentaryzacja, ocena i monitoring	24
9.3. Implementacja przez zbieraczy zasad zrównoważonego zbioru	24
9.4. Szkolenie i rozwój zasobów ludzkich	25
9.5. Przejrzystość i uczestnictwo	26

Zasada 10: Stosowanie odpowiedzialnych praktyk biznesowych	26
10.1. Wymagania rynku / nabywców	26
10.2. Przepływ surowca	27
10.3. Stabilność finansowa oraz czytelne zasady handlowe	27
Zasada 11: Promowanie zaangażowania odbiorców	28
CZĘŚĆ II. DODATKOWE WSKAŹNIKI FAIRWILD DLA GATUNKÓW WYSOKIEGO RYZYKA	29
1.1. Status ochronny gatunków narażonych na zbiór	29
1.2. System zbioru prowadzony w oparciu o wiedzę	29
1.3. Optymalizacja częstości zbioru	29
9.1. Plan zarządzania gatunkiem / obszarem	30
9.2. Inwentaryzacja, ocena i monitoring	30
9.3. Implementacja przez zbieraczy zasad zrównoważonego zbioru	30
PIŚMIENNICTWO	31
ZAŁĄCZNIK 1. AKRONIMY I SKRÓTY	33
ZAŁĄCZNIK 2. SŁOWNICZEK	34

WSTĘP: JAK UŻYWAĆ WSKAŹNIKÓW POSTĘPU FAIRWILD?

Niniejszy dokument zawiera Zasady i Kryteria Standardu FairWild: Wersja 2.0 oraz określa wskaźniki postępu dla celów samodzielnego audytu i certyfikacji FairWild. Wskaźniki postępu zostały pomyślane jako punkty kontrolne, które można zastosować w określaniu stopnia wypełnienia wymogów Standardu FairWild przez podlegającego certyfikacji. Wskaźniki postępu mogą być także użyte jako sposób weryfikacji własnego systemu pozyskania produktów z natury z poszanowaniem Zasad i Kryteriów Standardu FairWild: Wersja 2.0, w przypadkach gdzie nie oczekuje się certyfikacji. Wskaźniki postępu mogą także pomóc zainteresowanym organizacjom w zrozumieniu praktycznego zastosowania Zasad i Kryteriów Standardu FairWild, w wypracowaniu i implementacji ekologicznych, społecznych i ekonomicznych metod ułatwiających pozyskanie roślin z natury w sposób zrównoważony.

Niniejszy dokument jest dodatkiem do głównej publikacji, to jest Standardu FairWild: Wersja 2.0¹, który opisuje zastosowanie, cel, zasięg, przygotowanie, zarządzanie i strukturę Standardu FairWild. Akronimy i terminy zastosowane w obu dokumentach znajdują się w załącznikach do głównego dokumentu. Oba dokumenty są dostępne na stronie internetowej FairWild Foundation (www.FairWild.org).

Niniejszy dokument odnosi się do “danych roślin objętych zbiorem” lub “danych zasobów”, co należy rozumieć jako wszystkie rośliny, grzyby i porosty wybrane do oceny według Standardu FairWild.

ZASTOSOWANIE SYSTEMU OCENY DO WYMOGÓW CERTYFIKACJI FAIRWILD

System oceny Standardu FairWild został stworzony aby umożliwić ciągłą poprawę w implementacji i osiągnięciu właściwego poziomu ekologicznych, społecznych i ekonomicznych praktyk, które ulepszają zrównoważone korzystanie z dzikich zasobów roślin oraz aby premiować wysiłki, które sięgają powyżej minimalnych wymogów. Standard FairWild zawiera 11 Zasad i 29 Kryteriów. Dla każdej z pierwszych dziesięciu Zasad i dotyczących ich kryteriów odnoszących się do operacji zbioru z natury, wskaźniki / punkty kontrolne mają postać ilościowych bądź jakościowych parametrów, które można zweryfikować, aby ocenić zgodność operacji z Kryteriami. W systemie oceny FairWild każdy wskaźnik / punkt kontrolny opisuje coraz wyższy poziom zgodności, tak aby ułatwić proces audytu wewnętrznego bądź dokonywanego przez osoby trzecie oraz ukazać postęp we wdrażaniu zasad.

System oceny dopuszcza w stosunku do aplikujących o certyfikację nieco swobody w stosowaniu Kryteriów Standardu FairWild, tak aby dopasować go do sytuacji szczególnych, całościowo działa jednak tak, aby zapewnić wysoki poziom zgodności z jasno zdefiniowanymi minimalnymi wymogami certyfikacji.

Ocena punktów kontrolnych i wymogów normatywnych

0= słaba jakość / niezgodny

1= ciągle niewystarczający, choć wykazujący niewielki poziom zgodności z wymogami FairWild

2= norma dla zrównoważonego zbioru dla każdego z wskaźników / punktów kontrolnych; wystarczająco wypełnia kryteria FairWild

¹ FairWild Foundation. 2010. *FairWild Standard: Version 2.0*. FairWild Foundation, Weinfelden, Switzerland.

3= Doskonała jakość: spełnia wymogi w stopniu ponadprzeciętnym

M= Oznacza "Wymóg minimalny", co oznacza, że musi on zawsze być spełniony dla celów certyfikacji

MAX = Maksymalny wynik dla danego wskaźnika / punktu kontrolnego

Całkowita Norma Punktowa (CNP) = Całkowita uzyskana liczba punktów jeżeli wszystkie wymogi zostały wypełnione (wszystkie punkty ocenione na "2")

Wynik: te pola wypełnia audytor lub mogą zostać użyte dla samodzielnej oceny, którą osiąga operacja w odniesieniu do danego punktu kontrolnego.

Wymogi minimalne

Dla celów certyfikacji, operacja musi spełnić dwa rodzaje wymogów:

1. Wszystkie **M= Minimalne** wymogi muszą zostać wypełnione. Tylko część wskaźników / punktów kontrolnych znajduje się w wymogach minimalnych. Niektóre wskaźniki / punkty kontrolne stają się wymogami **Minimalnymi** dopiero w drugim lub trzecim roku certyfikacji, ponieważ część operacji wymaga dodatkowego czasu dla zdobycia niezbędnych informacji lub osiągnięcia niezbędnego poziomu biegłości w niektórych działaniach (patrz Tabela 1)

Tabela 1. Minimalne wymogi zgodności konieczne dla osiągnięcia certyfikacji FairWild

Rok certyfikacji	Wymóg minimalny
"1=M" lub "2=M"	Minimalny poziom zgodności musi zostać osiągnięty dla celów pierwszej certyfikacji
"M od roku 2":	Działania dla osiągnięcia Minimalnego poziomu zgodności muszą zostać podjęte w pierwszym roku, a wymagany poziom zgodności musi zostać osiągnięty do czasu drugiej certyfikacji.
"M od roku 3"	Działania dla osiągnięcia Minimalnego poziomu zgodności muszą zostać podjęte w pierwszym i drugim roku certyfikacji, a wymagany poziom zgodności musi zostać osiągnięty do czasu trzeciej certyfikacji.

2. Dodatkowo, stale wzrastający **minimalny procent Całkowitej Normy Punktowej** jest wymagany dla celów certyfikacji FairWild. Minimalny procent Całkowitej Normy Punktowej wymagany dla pierwszego roku certyfikacji wynosi 60%, by stopniowo rosnąć do 100% zgodności w piątym roku.

OCENA RYZYKA NIEZRÓWNOWAŻONEGO POZYSKANIA Z NATURY GATUNKÓW OBJĘTYCH ZBIOREM

Poszczególne gatunki w odmienny sposób reagują na presję związaną ze zbiorem z natury. Dla niektórych ryzyko związane z nie zrównoważonym zbiorem może być relatywnie niskie. W przypadku takich roślin zadania związane z zarządzaniem zbiorem (w tym gromadzenie informacji, szacowanie zasobów i monitoring skutków zbioru) mogą wymagać mniej rygorystycznego podejścia (co oznacza także mniejszy nakład wiedzy, czasu, precyzji i kosztów). Rośliny, dla których ryzyko nadmiernego zbioru jest wysokie, będą wymagać zarządzania zbiorem, stosowania bardziej rygorystycznych metod przez zbieraczy czy zarządzających zasobami (co oznacza wykazanie się większym doświadczeniem, czasochłonność, precyzję oraz koszty), aby wykazać i upewnić się, że ilość surowca oraz proces zbioru są rzeczywiście odpowiednio zrównoważone.

Niniejszy dokument definiuje dwa rodzaje wskaźników postępu: pierwszy (wyszczególniony w Części I), który generalnie odnosi się do wszystkich rozpatrywanych gatunków oraz operacji zbioru, oraz drugi (wyszczególniony w Części II), który dodatkowo odnosi się do każdego gatunku, który przez Fundację FairWild uważany jest jako obciążony wysokim ryzykiem nie zrównoważonego zbioru z natury.

Zagrożenie nie zrównoważonym zbiorem z natury ma wiele powodów. Niektóre z nich, wraz z

określeniem ich wpływu na ryzyko niezrównoważonego zbioru, opisane są w Tabeli 2. Dla wielu powszechnie pozyskiwanych z natury roślin, właściwe określenie poziomu ryzyka może odbyć się na podstawie literatury i obecnie prowadzonych operacji zbioru. Niestety, dla wielu zbieranych z natury roślin, porostów czy grzybów, przed określeniem poziomu ryzyka, niezbędne jest wykonanie dodatkowej, wymagającej doświadczenia, pracy aby zgromadzić odpowiednie informacje.²

Osoby zamierzające poddać się certyfikacji FairWild powinny skontaktować się Fundacją FairWild (info@FairWild.org), aby uzyskać pomoc w ocenie właściwego poziomu ryzyka dla konkretnego gatunku i operacji zbioru.

² Poradnictwo w implementacji Zasady 1 z ISSC-MAP Version 1.0, która obecnie stała się Zasadą 1 Standardu FairWild: Wersja 2.0, można znaleźć w LEAMAN i CUNNINGHAM (2008), dostępnym na www.FairWild.org.

Tabela 2. Warunki / czynniki wpływające na poziom zagrożenia pozyskiwanych gatunków nie zrównoważonym zbiorem³

Warunek / czynnik	MAŁE ZAGROŻENIE (Niski udział informacji, doświadczenia, czasu i kosztów)	ŚREDNIE ZAGROŻENIE (Średni udział informacji, doświadczenia, czasu i kosztów)	WYSOKIE ZAGROŻENIE (Wyższy udział informacji, doświadczenia, czasu i kosztów)
Status ochronny	Niezagrożony (dane naukowe) Populacje i jakość zasobów stabilna (nie zmniejsza się)	Nieznany (dane niedostępne) Nie wiadomo, czy populacje i jakość zasobów się zmniejszają	Zagrożony (dane naukowe) Populacje i jakość zasobów zmniejszają się
Rozpoznawalność w terenie	Nie jest mylony z innymi gatunkami Łatwo rozpoznawany przez zbieraczy	Pomyłki z innymi gatunkami ograniczone dzięki szkoleniu i materiałom informacyjnym	Systematyka gatunku niejasna Łatwo mylony z innymi gatunkami na obszarze objętym zbiorem
Zasięg geograficzny	Szeroki	Ograniczony	Wąski
Zbiorowisko: • Częstość • Struktura • Zagrożenia	Powszechnie występuje Roślinność zdominowana przez kilka gatunków Zagrożenia siedliska nieznanne	Rzadkie ale powszechnie spotykane w konkretnym typie siedliska Niska różnorodność (np. sawanna) Zagrożenia, które można kontrolować	Bardzo rzadkie (występowanie rozproszone) Silnie zróżnicowany system Zagrożenia typu zewnętrznego, trudne w kontroli (np. utrata siedliska, zmiany klimatyczne)
Wielkość populacji lokalnej	Duża, liczna	Średnia do dużej	Zawsze mała
Zbierane części rośliny	Liście, kwiaty, owoce	Soki, żywica, suche drewno	Całe rośliny, kora, korzenie, cebule (bulwy), wierzchołki wzrostu
Tempo wzrostu / odtwarzania	Szybki	Dość szybki	Wolny
Biologia rozrodu: • Zapylenie • Rozprzestrzenienie	Wiatr, abiotyczne, aseksualne Wiatr, woda	Biotyczne (częste wektory – ptaki, owady) Częste gatunki generalistyczne (ptaki, małe ssaki)	Wyspecjalizowane (chrząszcze, pszczoły, nietoperze) Duże ssaki i ptaki
Popyt komercyjny	Nadmiar podaży (w handlu nie brakuje surowca)	Popyt stabilny	Brak surowca w handlu Popyt roślinie
Sposób wykorzystania surowca	Jedno zastosowanie lub produkty niewykluczające się	Kilka zastosowań, niski poziom konfliktu pomiędzy zastosowaniami	Liczne zastosowania
Rodzaj odbiorców	Jedno przedsiębiorstwo lub grupa zbieraczy	Więcej niż jedno przedsiębiorstwo / grupa zbieraczy lecz pozyskanie kontrolowane przejrzystymi umowami	Więcej niż jedno przedsiębiorstwo / grupa zbieraczy lecz pozyskanie nie jest kontrolowane przejrzystymi umowami

³ W oparciu o CUNNINGHAM (2001) i PETERS (1994).

CZĘŚĆ I. WSKAŹNIKI FAIRWILD PRZENACZONE DLA WSZYSTKICH RODZAJÓW OPERACJI ZBIORU

Poniższe wskaźniki mają zastosowanie dla wszystkich rodzajów operacji zbioru i gatunków w ramach systemu FairWild. Dla gatunków objętych zbiorem, a zagrożonych wysokim ryzykiem niezrównoważonego pozyskania, stosuje się wyższe wymogi minimalne i dodatkowe wskaźniki postępu. Są one wyszczególnione w Części II niniejszego dokumentu.

0.1. Podstawowe punkty kontrolne

PK nr	Punkty kontrolne 0.1 Podstawowe punkty kontrolne	MAX	Wynik
0.1.a	Dostępność zarządzającego zbiorem w czasie audytu, zapewnienie dostępu do dokumentacji, miejsc operacji i zbioru: (0) dostęp zabroniony; (1) nie cała dokumentacja i personel dostępny lecz brak wskazówek, że dostęp jest zabroniony; (2) personel i dokumentacja dostępne w czasie audytu; (3) personel ułatwia audyt.	3	
0.1.b	Powiadomianie certyfikującego o istotnych zmianach w operacji lub zmianach przyszłych (zmiana adresu, miejsc zbioru, nowe procesy, maksymalny / planowany wolumin zbioru): (0) brak powiadomienia o istotnych zmianach; (1) brak zawiadomienia o niektórych drobnych zmianach; (2) powiadomienie o zmianach LUB ich braku; (3) dobra proaktywna komunikacja z certyfikującym.	3	

ZASADA 1: ZACHOWANIE ZASOBÓW DZIKICH ROŚLIN

Zbiór z natury zasobów roślinnych będzie prowadzony w wymiarze i częstotliwości, które pozwalają zachować populację i gatunki w długim okresie czasu.

1.1. Status ochronny gatunków narażonych na zbiór

Status ochronny narażonych gatunków i populacji jest znany i regularnie badany.

CP N°	Punkty kontrolne 1.1 Status ochronny gatunków narażonych na zbiór	MAX	Wynik
1.1.a	Obecny status ochronny gatunków narażonych na zbiór: (0) status nieznan / w trakcie oceny; (1) niektóre informacje są niekompletne lub nieaktualne; (2=M) globalny i / lub krajowy / regionalny status jest znany i opisany w informacjach dotyczących surowca lub gatunku; (3) operacja wspiera regularne oceny statusu ochronnego	3 2=M	
	<i>Gatunki wysokiego ryzyka → Patrz dodatkowy wskaźnik 1.1.b (Część II)</i>		
	SUMA	MAX	CNP
	Wynik maksymalny / Całkowita Norma Punktowa / Wynik	3	2

1.2. System zbioru prowadzony w oparciu o wiedzę

System zbioru i zarządzania jest oparty na właściwym oznaczeniu, skartowaniu, inwentaryzacji, ocenie i monitoringu gatunków narażonych oraz wpływu procesu zbioru.

PK Nr	Punkty kontrolne 1.2 System zbioru prowadzony w oparciu o wiedzę	MAX	Wynik
1.2.a	Włączanie gatunków zagrożonych do asortymentu operacji: (0) organizacja zbioru zbiera gatunki zagrożone – nawet jeżeli nie są objęte certyfikacją FairWild, brak planów objęcia ich zarządzaniem FairWild; (2) organizacja nie zbiera żadnych gatunków zagrożonych dla celów komercyjnych, ani w ramach FairWild ani poza certyfikacją LUB planuje zaprzestać takiego zbioru w ciągu 2 lat; (3) cały system zbioru jest nastawiony na pozyskanie w sposób zrównoważony, np. znaczący wysiłek aby wszystkie gatunki pozyskiwać w ramach FairWild.	3	
1.2.b	Gatunki objęte zbiorem są łatwo rozpoznawalne: (0) brak oficjalnych sposobów rozpoznawania, pomyłki częste; (1) niski poziom dokładności w oznaczaniu gatunków; (2=M) z miejsc zbioru dostępne są okazy referencyjne opatrzone właściwymi nazwami naukowymi oraz lokalnymi i handlowymi; (3) bardzo dobra specyfikacja roślin / monografie flory skonfrontowane z nazwami lokalnymi i handlowymi LUB wyjątkowy wkład / wysiłki w celu rozwiązania problemów taksonomicznych / lokalnych związanych z rozpoznaniem gatunków objętych zbiorem.	3 2=M	
1.2.c	Skartowanie populacji objętych zbiorem w miejscach dozwolonego zbioru: (0) nie wyszczególnione na mapach, słaba wiedza o lokalizacji populacji objętych zbiorem; (1) bardzo ogólna wiedza o populacjach objętych zbiorem; dokładna lokalizacja w miejscach prowadzenia zbioru nieznana lub oparta na niedokładnych koordynatach (np. szkic ręczny / mapy z Internetu) ale lokalizacja dobrze znana zarządzającym i wszystkim zbieraczom; (2=M od roku 2) podstawowe mapy określają miejsca dozwolonego zbioru i lokalizację populacji nim objętych (w niektórych przypadkach mogą określać cały obszar zbioru); (3) bardzo dobra wiedza i dokumentacja o miejscach zbioru / populacje objęte zbiorem w obszarze dozwolonego zbioru.	3 2=M od roku 2	

PK Nr	Punkty kontrolne 1.2 System zbioru prowadzony w oparciu o wiedzę	MAX	Wynik
	Gatunki wysokiego ryzyka → patrz dodatkowy wskaźnik 1.2.c (Część II)		
1.2.d	Mapy wskazują wszystkie <u>główne</u> źródła potencjalnego skażenia (miasta, przemysł, wysypiska, rejony intensywnego rolnictwa): (0) nie wskazane lecz obecne; (1) słabe wykazanie na mapach lub w opisie; (2) zaznaczone na mapach i opisane w planie zarządzania / zasadach zbioru; (3) bardzo szczegółowe mapy i/lub system dla oznaczania niebezpiecznych miejsc	3	
1.2.e	Miejsca zbioru są oddzielone od terenów rolniczych: (0) zbiór prowadzony na intensywnie użytkowanym rolniczo terenie, np. z drzew rosnących przy polach uprawnych; (1=M) zbiór prowadzony z nieuprawianych działek / drzew w mało zmienionym rolniczo krajobrazie, rośliny objęte zbiorem są dzikie bez śladów zanieczyszczeń; (2) miejsca zbioru wyraźnie odseparowane od terenów rolniczych; (3) teren zbioru dziki/naturalny, brak rolnictwa.	3 1=M	
1.2.f	Wewnętrzne zasady dotyczące zbioru: (0) brak pisemnych lub jasnych ustnych zasad zbioru; (1) spójne zasady zbioru, niepisane; (2=M od roku 2) pisemne zasady zbioru, zawierające opis zrównoważonych praktyk tradycyjnych; instrukcja definiuje metody zbioru dla wszystkich kluczowych gatunków; (3) zbieracze i zarządzający regularnie aktualizują pisemne (i ustne) zasady zbioru.	3 2=M od roku 2	
1.2.g	Zasady zbioru opisują miejsce oraz metody zbioru dla każdego gatunku / części rośliny: (0) nie istnieją, szczątkowe; (1) podstawowe wskazówki; (2=M od roku 3) odpowiednio wskazówki dotyczące zbioru oparte na szczegółowym audycie miejsca i zasobów oraz danych z monitoringu, w tym o miejscach wyłączonych ze zbioru; (3) dodatkowo: zasady zbioru dostosowane są do praktycznego i efektywnego ich wykorzystania przez zbieraczy, uwzględnione są lokalne/tradycyjne praktyki zarządcze.	3 2=M od roku 3	
1.2.h	Zasady zbioru definiują maksymalne dozwolone woluminy zbioru (ilość, częstość, czas zbioru): (0) brak instrukcji, szczątkowa informacja o limitach zbioru; (2) podstawowe informacje o limitach zbioru; (2=M od roku 3) jasna i kompletna informacja o limitach zbioru; (3) dodatkowo: zasady zbioru dostosowane są do praktycznego i efektywnego ich wykorzystania przez zbieraczy (Sposób szacowania danych do określenia maksymalnych woluminów zbioru jest podany w 1.3)	3 2=M od roku 3	
1.2.i	W wewnętrznych zasadach zbioru jest określony minimalny wiek biologiczny / klasa wielkości dla gatunków objętych zbiorem i miejsc zbioru: (0) brak takich określeń oraz działań w celu ustalenia klas wieku / wielkości; (1) działania podjęte w celu określenia klas wieku/wielkości; (2=M jeśli dotyczy, patrz niżej) Minimalny wiek / klasa wielkości dla okazów objętych zbiorem są określone w zasadach wewnętrznych dla gatunków kluczowych i miejsc zbioru , monitorowany jest wpływ na strukturę / regenerację / odnawianie się populacji. <i>Brak klasy minimalnej gdy zasada nie ma zastosowania (owoce, kwiaty, liście, gatunki niskiego ryzyka). Gdy nie dotyczy → (2)</i>	3 2=M jeśli dotyczy	
1.2.j	Zasady zbioru zapobiegają marnotrawstwu zbieranych surowców: (0) marnotrawstwo częste; (1) zasady zbioru potencjalnie skutkują marnotrawstwem i słabą efektywnością; (2) zasady zbioru opierają się na efektywności i minimalizacji strat; (3) wyjątkowe wysiłki czynione aby minimalizować marnotrawienie surowców.	3	
1.2.k	Aktualizacja wewnętrznych zasad: (0) brak aktualizacji lub jej śladów; (1) aktualizacja nie odbywa się w oparciu o monitoring wpływu zbioru na gatunki lub miejsca; (2=M od roku 3) zasady są aktualizowane w oparciu o monitoring wpływu zbioru na gatunki lub miejsca; (3) wyraźne wysiłki aby regularnie aktualizować i dostosowywać praktyki zbioru w celu odtworzenia lub utrzymania niezmienionych strukturalnie i genetycznie populacji gatunków kluczowych w miejscach zbioru.	3 2=M od roku 3	
	Gatunki wysokiego ryzyka → Patrz dodatkowy wskaźnik 1.2.l (Część II)		
SUMA		MAX	CNP
Wynik maksymalny / Całkowita Norma Punktowa / Wynik		33	22

1.3. Optymalizacja częstości zbioru

Częstość (intensywność i częstotliwość) zbioru kluczowych zasobów nie przekracza w długim okresie czasu możliwości regeneracyjnych danego gatunku.

PK NR	Punkty kontrolne 1.3 Optymalizacja częstości zbioru	MAX	Wynik
1.3.a	Dla każdego gatunku dostępne są pisemne dane podstawowe (w dokumencie specyfikacyjnym lub innym): nazwa łacińska i lokalna, części objęte zbiorem, metoda i czas zbioru: (0) brak danych; (1) dane niekompletne; (2=M) kompletne dane podstawowe; (3) dobre dane dla każdego gatunku, np. monografie botaniczne.	3 2=M	
1.3.b	Dla każdego gatunku dostępne są dane o systemie reprodukcyjnym i czasie trwania generacji (w dokumencie specyfikacyjnym lub innym): (0) brak informacji; (1=M) brak badań, ale podstawowa wiedza o reprodukcji wystarcza do oceny optymalizacji zbioru; (2) odpowiednia informacja; (3) informacja oparta o solidne badania naukowe.	3 1=M	
1.3.c	Dostępne są podstawowe dane inwentaryzacyjne dla każdego gatunku w odniesieniu do miejsc zbioru, w tym: wielkość populacji, rozmieszczenie, struktura wiekowa / wielkościowa populacji, tempo wzrostu / rozmnażania / generacji: (0) brak informacji; (1=M od roku 2) szacunkowe dane oparte o wiedzę zbieraczy lub konsultantów; (2) podstawowe dane są oparte na danych naukowych lub własnych; (3) istnieje system szacowania i monitoringu zasobów dla gatunków i populacji objętych zbiorem w celu uzupełnienia wiedzy. Gatunki wysokiego ryzyka → patrz dodatkowy wskaźnik 1.3.c (Część II)	3 1=M od roku 2	

PK NR	Punkty kontrolne 1.3 Optymalizacja częstości zbioru	MAX	Wynik
1.3.d	Dla określenia limitów zbioru stosowane są obiektywne dane: (0) brak rozsądnych limitów i odniesienia do wieloletnich praktyk zbioru; (1=M) bardzo szacunkowe ustalenia limitów , np. w oparciu o długotrwałe praktyki zbioru w danym miejscu lub ogólne zasady, które nie odnoszą się do konkretnych miejsc i gatunków; (2) limity zbioru są poparte przez informacje monitoringową o stanie zasobów konkretnych miejsc i gatunków oraz wiedzę zbieraczy; (3) bardzo dobry system monitoringu zasobów / ustalania woluminów zbioru. Gatunki wysokiego ryzyka → patrz dodatkowy wskaźnik 1.3.d (Część II)	3 1=M	
1.3.e	Optymalizacja limitów zbioru dla gatunków / części: (0) brak danych (naukowych lub praktyki / obserwacji wpływu zbioru na osobniki i populacje objęte zbiorem); (1=M od roku 1) brak wskazówek, że obecne / obowiązujące limity zmniejszają jakość zasobów lub ich dostępność w miejscu zbioru; (2) maksymalne limity zbioru ustalone w planie zarządzania są poparte danymi inwentaryzacyjnymi / oszacowaniem tempa wzrostu / plonowania, które są większe niż wolumin zbioru; limity są odpowiednio korygowane w oparciu o okresowy monitoring tempa wzrostu / plonowania i wpływu zbioru; (3) limity poparte ukierunkowanymi badaniami naukowymi. Gatunki wysokiego ryzyka → patrz dodatkowy wskaźnik 1.3.e (Part II)	3 1=M od roku 1	
1.3.f	Optymalizacja częstości zbioru wg ustalonych zasad zbioru: (0) zbiór przewyższa tempo odtwarzania zasobów; (1=M od roku 2) dostępne są wyłącznie podstawowe dane (także monitoringowe) , brak jednak oznak pogorszenia stanu populacji; (2) zbiór nie przewyższa tempa odtwarzania roślin dorosłych kluczowego gatunku lub części objętych zbiorem w regionie objętym zbiorem; (3) częstość zbioru jest zdecydowanie niższa niż tempo odtwarzania zasobów. Gatunki wysokiego ryzyka → patrz dodatkowy wskaźnik 1.3.f (Part II)	3 1=M od roku 2	
1.3.g	Czas dozwolonego zbioru: (0) brak określenia LUB czas zbioru suboptymalny; (1) czas zbioru określany tradycją bez jasnych odniesień do cyklu reprodukcyjnego, brak jednak oznak pogarszania się stanu populacji; (2) dozwolony czas zbioru wyznaczany na podstawie jasnych i praktycznych wskaźników (np. pór roku, okresów deszczowych, czasu kwitnienia i owocowania), oparty na informacjach o cyklu reprodukcyjnym danego gatunku; (3) czas dozwolonego zbioru oparty o dane naukowe z wykorzystaniem wyników inwentaryzacji dostępnych zasobów.	3	
1.3.h	Skonsolidowane dane o zbiorach (ilość w przeliczeniu na obszar i rok): (0) brak; (1) szacunkowe dane o zbiorach, oparte o proste zapisy operacji handlowych; (2=M od roku 3) dokładny skonsolidowany rejestr , zawierający odpowiednie dane opisujące długofalowy zrównoważony proces zbioru (np. klasy wiekowe / wielkościowe jeśli to potrzebne); (3) solidna dokumentacja handlowa i skonsolidowane dane o zbiorach. <i>Do celu pierwszej certyfikacji → niezbędne przedstawienie systemu rejestrowego, który będzie używany w przyszłości.</i>	3 2=M od roku 3	
1.3.i	Skonsolidowane dane o czasie i częstości zbioru: (0) brak informacji; (1) proste dane z zapisów handlowych, nieskonsolidowane; (2) dostępna wyczerpująca informacja o czasie i częstości zbiorów, potwierdzająca stosowanie się do istniejących zasad zbioru; (3) bardzo dobry opis praktyk zbioru. <i>Do celu pierwszej certyfikacji → (2) jeżeli odpowiednie dane są zebrane dla celów późniejszej konsolidacji</i>	3	
1.3.j	Jeżeli zbieracze sprzedają surowiec innym odbiorcom nie uczestniczącym w programie FairWild: (0) certyfikowany zarząd operacji nie ma danych o całkowitym zbiorze z miejsca zbioru; (1) dostępne szacunkowe dane o zbiorze dla innych odbiorców; (2) całość sprzedawanego surowca jest rejestrowana przez zbierających i włączona do dokumentacji / skonsolidowanego rejestru woluminu zbioru – alternatywnie operatorzy współpracują i prowadzą wspólny rejestr pozyskania surowca z miejsca zbioru; (3) dobra, aktywna współpraca pomiędzy różnymi operatorami. <i>Jeżeli nie dotyczy → (2)</i>	3	
1.3.k	Skonsolidowany rejestr potwierdza zgodność: (0) dane są niedostępne lub pozyskany wolumin jest niezgodny ze zrównoważonymi zasadami zbioru → <i>podać szczegóły</i> ; (1) prosty system rejestrowy pozwala na pewne porównanie z zasadami zbioru; brak oznak nadmiernego pozyskania; (2) dane o pozyskanym surowcu są zgodne z zasadami zbioru (włączając limity, kategorie wielkości, etc.); (3) ilość pozyskanego surowca jest zdecydowanie mniejsza niż limity. Gatunki wysokiego ryzyka → patrz dodatkowy wskaźnik 1.3.l (Część II)	3	
SUMA		MAX	CNP
Wynik maksymalny / Całkowita Norma Punktowa / Wynik		33	22

ZASADA 2: ZAPOBIEGANIE NEGATYWNYM SKUTKOM ŚRODOWISKOWYM

Należy zapobiec negatywnemu wpływowi procesu zbioru na inne dzikie gatunki, obszary objęte zbiorem oraz tereny sąsiadujące.

2.1. Narazone taksony i siedliska

Rzadkie, ginące i zagrożone gatunki oraz siedliska, na które może wpłynąć zbiór i zarządzanie danym gatunkiem są rozpoznane i objęte ochroną.

PK NR	Punkty kontrolne 2.1 Narazone taksony i siedliska	MAX	Wynik	
2.1.a	Informacja o rzadkich, zagrożonych czy chronionych gatunkach lub siedliskach, na które może wpływać zbiór danego gatunku: (0) brak informacji o istnieniu takich narażonych gatunków i siedlisk w miejscu zbioru i brak wysiłków, aby to ustalić; (1=M od roku 2) wstępna kwerenda, w tym wiedza lokalna / zbieraczy, wskazuje, że zbiór najprawdopodobniej nie wpływa na gatunki i siedliska narażone; (2) przeprowadzono konsultacje z odpowiednimi ekspertami / władzami zarządzającymi, a plan zarządzania zawiera najnowsze informacje na temat takich taksonów; plan zarządzania opisuje wszelkie niezbędne praktyki, aby uniknąć negatywnego wpływu na gatunki i siedliska narażone w miejscu zbioru; (3) system monitoringu i oceny stanu zasobów proaktywnie zbiera i dokumentuje informacje o wpływie zbioru danego surowca na zagrożone gatunki i siedliska w miejscu zbioru	3 1=M od roku 2		
2.1.b	Dodatkowe punkty za dobrowolny wkład (nie w ramach normy): Szczególne funkcje ekosystemowe gatunków objętych zbiorem: (1) wstępna kwerenda o specjalnych funkcjach ekosystemowych; (2) przeprowadzono konsultacje z odpowiednimi ekspertami / władzami zarządzającymi, a plan zarządzania zawiera najnowsze informacje na temat takich taksonów; plan zarządzania opisuje wszelkie niezbędne praktyki, aby uniknąć negatywnego wpływu na szczególne funkcje ekosystemowe gatunków objętych zbiorem; (3) system monitoringu i oceny stanu zasobów proaktywnie zbiera i dokumentuje informacje o szczególnych funkcjach ekosystemowych gatunków objętych zbiorem.	(3)		
SUMA		MAX	CNP	Wynik
Wynik maksymalny / Całkowita Norma Punktowa / Wynik		6	2	

2.2. Zarządzanie siedliskami (poziom krajobrazu)

Procesy towarzyszące zbiorowi danego gatunku z natury nie wpływają negatywnie na różnorodność ekosystemu i jego funkcjonowanie.

PK NR	Punkty kontrolne 2.2 Zarządzanie siedliskami (poziom krajobrazu)	MAX	Wynik	
2.2.a	Istniejące procedury zarządzania siedliskami stosowane w miejscu zbioru są: (0) nieznane; (2) znane w stopniu ogólnym, lecz brak materiałów pisemnych; (2) opisane w planie zarządzania; (3) aktywnie uzgadniane z planem zarządzania gatunkiem objętym zbiorem	3		
2.2.b	Rozpoznanie i monitoring negatywnego wpływu praktyk zbioru i czynności zarządczych na miejsce zbioru (np. szkody powodowane przez metody zbioru, zmiany w strukturze, funkcji i usługach ekosystemu): (0) brak monitoringu, brak świadomości istniejących lub potencjalnych szkód; (1) brak dokładnego opisu lub monitoringu ale jasność, że zbiór nie powoduje minimalne szkody; (2) monitorowane i opisane w planie zarządzania; (3) bardzo dokładnie monitorowane i opisane.	3		
2.2.c	Metody i narzędzia zbioru są odpowiednie: (0) szkody powodowane zbiorem na poziomie siedliska są ewidentne; (1) sposoby unikania szkód są opracowane, lecz jeszcze nie wprowadzone; (2=M od roku 3) brak szkód w siedlisku lub sposoby / strategie unikania szkód w siedlisku powodowanych metodami zbioru są opisane w planie zarządzania i stosowane w miejscu zbioru; (3) regularny monitoring wskazuje, że stosowane sposoby są odpowiednie, aby uniknąć szkód w środowisku spowodowanych zbiorem.	3 2=M od roku 3		
2.2.d	Stosowanie "substancji polepszających" (np. nawozów sztucznych, herbicydów) zabronione przez odpowiednie zasady organicznego gospodarowania: (0) zakazane substancje były stosowane w różnych miejscach w ciągu ostatnich trzech lat; (1) niewielkie użycie mogło się zdarzyć, proste sposoby unikania zagrożenia dla miejsc zbioru; (2=M) zakazane substancje nie były stosowane lub były używane w dokładnie określonych miejscach, które można efektywnie wyłączyć ze zbioru ; (3) dokładnie udokumentowany okres gospodarowania bez zakazanych substancji, wystarczający do wypełnienia odpowiednich standardów organicznych	3 2=M		
2.2.e	Wpływ procedur intensywnego zarządzania gatunkiem objętym zbiorem na poziomie siedliska na gatunki narażone, strukturę i funkcję ekosystemu (np. minimalizowanie konkurencji w stosunku do, stymulowanie wzrostu lub dosadzanie gatunku zbieranego): (0) takie procedury mają miejsce lecz brak monitoringu; (1=M) takie procedury mają miejsce lecz ich wpływ jest monitorowany poprzez plan zarządzania, (2) udokumentowane dowody z monitoringu, że takie procedury nie wpływają negatywnie na gatunki zagrożone lub strukturę, różnorodność i funkcje ekosystemu w miejscu zbioru; (3) znaczne wysiłki w kierunku poprawy istniejących procedur. <i>Jeżeli nie dotyczy → (2)</i>	3 1=M		
SUMA		MAX	CNP	Wynik
Wynik maksymalny / Całkowita Norma Punktowa / Wynik		15	10	

ZASADA 3: POSZANOWANIE PRAWA, PRZEPISÓW I UMÓW

Proces zbioru i obróbki będzie prowadzony po uzyskaniu stosownych zezwoleń, z poszanowaniem prawa, przepisów i umów.

3.1. Prawo do zbioru i obróbki

Zbieracze i zarządzający legitymują się jasnym i legalnym tytułem do wykorzystania i przetwarzania gatunków objętych zbiorem.

PK NR	Punkty kontrolne 3.1 Prawo do zbioru i obróbki	MAX	Wynik	
3.1.a	Miejsca(e) zbioru jasno zdefiniowane: (0) niezdefiniowane; (1) słabo zdefiniowane; (2=M od roku 2) miejsce jest jasno zdefiniowane , granice wyznaczone, znane i respektowane przez zbierających; (3) bardzo dobry system. <i>Jeżeli nie dotyczy → (2)</i>	3 2=M od roku 2		
3.1.b	Własność, prawo do użytkowania i zbioru dla miejsca zbioru są: (0) nieznanne; (1) nieformalne / niejasno określone warunki zbioru; (2) warunki są znane i ustalone w okresie, który jest wystarczający do wypełnienia odpowiednich wymogów zarządzania zasobami; (3) pojedynczy użytkownik z jasno działającym systemem zezwoleń.	3		
3.1.c	Funkcjonujący system własności, służebności, prawa użytkowania i zbioru zapewniają, że certyfikowany zbiór nie będzie zagrożony przez inne działania właściciela(i) lub innych użytkowników: (0) silne konflikty; (1) niewielkie potencjalne ryzyko konfliktów z innymi użytkownikami, wstępne uzgodnienia współpracy; (2) brak konfliktów LUB operacja zbioru łączy użytkowników z innymi miejsc do planu zarządzania i usiłuje prowadzić zrównoważony zbiór nawet w sytuacji wielu użytkowników; (3) wyjątkowe wysiłki aby system z wieloma użytkownikami działał w sposób zrównoważony.	3		
3.1.d	Działający system dozoru chroniący miejsce zbioru od niedozwolonych działań: (0) nielegalne działania mają miejsce; (1) brak systemu dozoru, lecz brak konfliktów lub możliwych zagrożeń dla prowadzenia zbioru; (2) działający system dozoru LUB organizacja zarządzania zbiorem podejmuje działania zapewniające integralność miejsca zbioru; (3) organizacja zbioru ściśle współpracuje / wspiera system dozoru.	3		
3.1.e	Zezwolenia na zbiór / przejrzyste umowy / warunki wykorzystania miejsca zbioru: (0) brak zezwoleń choć są wymagane; (1) bardzo nieformalny system wykorzystywania miejsca zbioru; (2=M) operacja zbioru posiada ważne zezwolenie / zgodę na wszystkie zbierane rośliny. Jeżeli nie istnieje system zezwoleń, wystarcza potwierdzenie, że operacja zbioru ma prawo użytkować i zarządzać pozyskiwanymi zasobami – np. tradycyjny system zbioru.	2 2=M		
SUMA		MAX	CNP	Wynik
Wynik maksymalny / Całkowita Norma Punktowa / Wynik		14	10	

3.2. Prawo, przepisy i wymogi administracyjne

Zbiór i przetwarzanie surowców roślinnych odbywa się w zgodzie z wszelkimi umowami międzynarodowymi, narodowym i lokalnym prawem, przepisami i wymogami administracyjnymi, także odnoszącymi się do gatunków i obszarów chronionych.

PK NR	Punkty kontrolne 3.2 Prawo, przepisy i wymogi administracyjne	MAX	Wynik	
3.2.a	Wiedza o odpowiednich prawnych i administracyjnych wymogach dotyczących zbioru (w tym na badania naukowe i poszukiwanie nowych surowców roślinnych) i eksportu: (0) zupełnie nieznanne; (1) podstawowa wiedza; (2) znane i rozumiane przez operację zbioru; (3) doświadczony i wyedukowany personel.	3		
3.2.b	Plan zarządzania, procedury, instrukcje pracownicze i kontrakty respektują odpowiednie wymogi prawne i administracyjne w zakresie zarządzania zbiorem i eksportu, włączając w to zezwolenia eksportowe dla gatunków chronionych: (0) w oczywisty sposób nie respektowane, personel nie zna odpowiednich przepisów; (2=M od roku 3) wymogi respektowane; (3) wyższe wymogi.	3 2=M od roku 3		
SUMA		MAX	CNP	Wynik
Wynik maksymalny / Całkowita Norma Punktowa / Wynik		6	4	

ZASADA 4: POSZANOWANIE PRAW ZWYCZAJOWYCH I PODZIAŁU ZYSKÓW

Prawa zwyczajowe lokalnych społeczności i rdzennych mieszkańców do wykorzystania i zarządzania siedliskami i gatunkami objętymi zbiorem będą zidentyfikowane, poszanowane i chronione.

4.1. Tradycyjne zastosowanie i praktyka, prawa dostępu i dziedzictwo kulturowe

Społeczności lokalne i rdzenni mieszkańcy posiadający prawny lub zwyczajowy tytuł albo prawo dostępu (służebność) zachowują kontrolę, w wymiarze niezbędnym do ochrony swych praw, zwyczajowej wiedzy lub zasobów, nad procesem zbioru.

PK NR	Punkty kontrolne 4.1 Tradycyjne zastosowanie i praktyka, prawa dostępu i dziedzictwo kulturowe	MAX	Wynik
4.1.a	Wiedza o prawach pisanych lub zwyczajowych, tradycyjnym zastosowaniu / praktyce oraz kulturowym znaczeniu roślin objętych zbiorem, innych gatunków oraz siedlisk: (0) brak wiedzy; (1) nieliczne dostępne informacje; (2) wiedza dość dobra; (3) operacja zbioru posiada bardzo dobrą wiedzę i przeprowadzono wszelkie odpowiednie badania dotyczące praktyk pisanych i zwyczajowych, w tym odpowiednie konsultacje.	3	
4.1.b	Wszelkie tradycyjne zastosowania / praktyki oraz zwyczajowe prawa dostępu / służebności (w tym kulturowe i religijne znaczenie zbieranych gatunków oraz istniejące sposoby podziału zysków): (0) nie są włączone / opisane w planie zarządzania; (1) były nieformalnie rozważane na jednym z etapów, ale nie są czytelnie wyrażone w planie zarządzania; (2=M od roku 3) są włączone do planu zarządzania lub inwentaryzacji zasobów; (3) są dobrze rozpoznane i zbadane oraz szeroko wspierane (czynione są wyjątkowe wysiłki aby np. promować i zakładać lokalne apteki, popierać szkolenie zielarzy, uzdrowicieli / dokumentować i rejestrować tradycyjne zastosowanie, oraz, jeśli dotyczy, promować / popierać / chronić wykorzystanie religijne / kulturowe) <i>Jeśli nie dotyczy → (2)</i>	3 2=M od roku 3	
4.1.c	Potencjalny wpływ czynności związanych ze zbiorem na tradycyjne zastosowania / praktyki, dostęp do zasobów oraz dziedzictwo kulturowe w rejonie zbioru: (0) nieoszacowane / brak wiedzy o takim wpływie; (2) wpływ jest oceniony (w tym przyływ zbieraczy) i opisany; (3) poważne wysiłki w celu analizy i oceny tradycyjnych zastosowań / praktyk oraz praw zwyczajowych, wszelkie niezbędne środki powzięte aby uniknąć negatywnego na nie wpływu (w tym erozji więzów społecznych). <i>Jeśli nie dotyczy → (2)</i>	3	
4.1.d	Sposoby unikania łamania pisanych lub zwyczajowych praw, uszczuplenia zasobów, bezpieczeństwa zdrowotnego lub podstaw bytowych lokalnych społeczności i rdzennych mieszkańców: (0) zbiór negatywnie wpływa na lokalne społeczności; (1) pewne wysiłki aby złagodzić straty i zniszczenia; (2=M) wdrożono odpowiednie sposoby, aby zbiór / komercyjne wykorzystanie danych zasobów nie gwałciło lub osłabiało pisanych lub zwyczajowych praw i praktyk; (3) promocja praw zwyczajowych i wiedzy tradycyjnej (np. w społecznościach i / lub na poziomie politycznym). <i>Jeśli nie dotyczy → (2)</i>	3 2=M	
4.1.e	Uczciwa kompensacja i mechanizmy zaskarżania znaczących strat przez lokalne społeczności: (0) wyraźny brak poszanowania lub znaczące straty; (1) pewne wysiłki i powiadomienie o kompensacji; (2=M od roku 3) uczciwa kompensacja jest zapewniona w przypadku strat. Odpowiednie efektywne mechanizmy dla rozwiązywania skarg, w tym zawieszenie zbioru; (3) wyjątkowo skuteczna mitygacja / kompensacja, w tym odpowiednie kontraktowe lub inne mechanizmy przekazywania zysków oraz szerokie spektrum pieniężnych i niepieniężnych korzyści. <i>Jeśli nie dotyczy → (2)</i>	3 2=M od roku 3	
4.1.f	Dostępność i jakość zasobów objętych zbiorem (np. roślin leczniczych) dla lokalnych i tradycyjnych zastosowań: (0) ważne zasoby roślinne są niedostępne dla lokalnego wykorzystania z powodu zbioru; (1=M) pewne ograniczenia lecz generalnie wystarczająca dostępność zasobów; (2) zasoby nie są ograniczane lub zmniejszane przez zbiór komercyjny; (3) promocja / wsparcie lokalnego wykorzystania danych zasobów lub prawa do zbioru dla przedstawicieli lokalnych / zwyczajowych systemów leczniczych.	3 1=M	
SUMA		MAX	CNP
Wynik maksymalny / Całkowita Norma Punktowa / Wynik		18	12

4.2. Podział zysków

Umowy ze społecznościami lokalnymi i rdzennymi mieszkańcami są oparte na najlepszej wiedzy o prawach do zbieranych surowców, sposobach ich pozyskania i wartości monetarnej. Umowy ustalają uczciwy i równy podział zysków dla wszystkich zainteresowanych stron.

PK NR	Punkty kontrolne 4.2 Podział zysków	MAX	Wynik
4.2.a	Umowy o dostępie do zasobów i podziale zysków (access and benefit-sharing; ABS) z lokalnymi społecznościami i / lub rdzennymi mieszkańcami: (0) brak umów ABS; (1) podjęte próby lecz brak formalnych umów; (2=M od roku 3) istnieją pisane i wzajemnie uzgodnione uczciwe i równoprawne umowy o użyciu zasobów i towarzyszącej im wiedzy tradycyjnej; pełne umowy ABS są co najmniej w przygotowaniu; (3) funkcjonują pełne umowy ABS zaakceptowane przez wszystkie zainteresowane strony, zawierające jasno wyrażone oczekiwania powierników wiedzy tradycyjnej i przedstawicieli lokalnych społeczności, ich potrzeby i opis konkretnych sytuacji. Umowy ABS biorą pod uwagę interesy prawne powierników wiedzy tradycyjnej nie uczestniczących w umowach. <i>Jeżeli nie dotyczy (patrz przypisy autorów) → (2)</i>	3 2=M od roku 3	

PK NR	Punkty kontrolne 4.2 Podział zysków	MAX	Wynik	
4.2.b	Umowy: (0) nie są wcale; (1) są niepełnie; (2=M) są zgodne z odpowiednimi międzynarodowymi i krajowymi prawami i przepisami dotyczącymi ABS oraz ochrony wiedzy tradycyjnej; (3) wykraczają poza wymogi prawne i biorą pod uwagę znane przykłady dobrych praktyk. <i>Jeżeli nie dotyczy → (2)</i>	3 2=M		
4.2.c	Zgoda na dostęp do zasobów, podział zysków i użycie wiedzy tradycyjnej: (0) lokalne społeczności i / lub rdzenni mieszkańcy w wyraźny sposób nie zgadzają się lub nie zostali należycie poinformowani przed podpisaniem; (1) lokalne społeczności dysponują podstawowymi informacjami; (2=M od roku 2) uzyskano wcześniejszą zgodę odpowiedniej społeczności lub powierników tradycyjnej wiedzy i ustalono wzajemnie korzystne zasady dostępu do wiedzy i równy podział zysków wynikający z jej zastosowania. (Nowa zgoda jest wymagana na nowe surowce); (3) nastąpiła po procesie wzajemnych uzgodnień, w którym wzięto pod uwagę różną siłę przetargową oraz wiedzę stron (np. wykorzystano niezależnych doradców prawnych). <i>Jeżeli nie dotyczy → (2)</i>	3 2=M od roku 2		
4.2.d	Umowy bazują na wiedzy / informacji naukowej, lokalnej, ze źródeł przemysłowych w zakresie wartości zasobów: (0) informacja wyraźnie zatajana przed lokalnymi społecznościami; (1) wstępne badania / niewielka wiedza z obu stron; (2=M od roku 2) umowy bazują na aktualnych informacjach; w zakresie wartości zasobów informacje są wymieniane w sposób nieskrępowany i uczciwy; (3) umowy przejrzyste, biorące pod uwagę wszelkie niezbędne źródła informacji. <i>Jeżeli nie dotyczy → (2)</i>	3 2=M od roku 2		
4.2.e	Umowy postrzegane są jako: (0) nieuczciwe; (2) uczciwe ; (3) uczciwe przez beneficjentów. <i>Jeżeli nie dotyczy → (2)</i>	3		
4.2.f	Korzystny wpływ prowadzenia zbioru na lokalną społeczność: (0) brak korzystnego wpływu lub wręcz wpływ negatywny (np. utrudnia tradycyjne użycie, gwałci wartości religijne); (1) niewielki korzystny wpływ; (2) zbiór i przetwórstwo surowców z natury prowadzony jest w sposób wzmacniający i różnicujący lokalny rynek (np. lokalne możliwości zatrudnienia, własności, inwestowania); (3) bardzo korzystny wpływ.	3		
SUMA		MAX	CNP	Wynik
Wynik maksymalny / Całkowita Norma Punktowa / Wynik		18	12	

ZASADA 5: PROMOWANIE UCZCIWYCH ZASAD WSPÓŁPRACY ZBIERACZY I OPERATORÓW

Zbieracze posiadają przedstawicielstwo i dostęp do informacji gwarantujących reprezentację ich interesów i uczestnictwo w procesie decyzyjnym związanym z Premią FairWild. Nie stosuje się dyskryminacji jakichkolwiek grup zbieraczy.

5.1. Uczciwe zasady współpracy oparte na kontraktach

Zależność ekonomiczna pomiędzy przedsiębiorstwem i zbieraczami jest oparta na uczciwości i przejrzystości, i pozwala zbieraczom uczestniczyć w kluczowych decyzjach, np. o podziale zysków lub ustalaniu cen.

PK NR	Punkty kontrolne 5.1 Uczciwe zasady współpracy oparte na kontraktach	MAX	Wynik
5.1.a	Informacja o woluminach oferowanych do sprzedaży operatorom: Zbieracze mają: (0) nie mają informacji; (2) podstawowe informacje o orientacyjnej ilości; (3) bardzo dobra komunikacja operatora i zbieraczy o woluminie zbioru.	3	
5.1.b	Zależności między zbieraczami a operatorem: Zbieracze czują się: (0) źle wykorzystani (kontrakty złe lecz akceptowalne); (2) dość dobrze traktowani w kontraktach; (3) bardzo dobrze traktowani.	3	
5.1.c	Organizacja zbioru zawiera długoterminowe umowy ze zbieraczami: Kontrakty zbieraczy są: (0) często zrywane; (2) zrywane wyłącznie na podstawie udokumentowanych powodów (niedostateczna jakość, spadek sprzedaży) a zbieracze są odpowiednio informowani; (3) organizacja ma bliskie stosunki ze zbieraczami, większość z nich pracuje długoterminowo.	3	
5.1.d	Prawo rezygnacji z pracy przy zbiorze: Zbieracze: (0) nie mogą zrezygnować; (1) oficjalnie dozwolona rezygnacja lecz generująca kłopoty; (2) mogą zrezygnować z pracy przy zbiorze z założeniem odpowiedniego i uczciwego czasu wypowiedzenia.	2	
5.1.e	Komunikacja i poszanowanie interesów zbieraczy: Organizacja zbioru: (0) nie wykazuje wysiłków aby włączyć zbieraczy do procesu decyzyjnego; brak dialogu ze zbieraczami; (1) okazjonalnie prowadzi dialog o cenach i (jeżeli dotyczy) zamierzonych projektach związanych z FairWild z kilkoma zbieraczami; (2=M od roku 2) żywo dyskutuje ze zbieraczami o odpowiednich aspektach FairWild np. w trakcie szkolenia zbieraczy, oraz zachęca zbieraczy do wyboru ich przedstawicielstwa, które uzgadnia kluczowe aspekty FairWild (ceny, wykorzystanie Premii; powiadamianie zbieraczy o ważnych inwestycjach biznesowych) w ich imieniu; (3) bardzo bliskie i regularne kontakty ze zbieraczami LUB organizacją formalnie ich reprezentującą.	3 2=M od roku 2	
5.1.f	Istnieje odpowiednia organizacja reprezentująca interesy zbieraczy przed organizacją zbioru i w decyzjach dotyczących funduszu Premii FairWild: (0) brak demokratycznej struktury, kompletny brak partycypacji; (2) wszyscy zbieracze mają prawo głosu w wyborach przedstawicieli tworzących część organu przedstawicielskiego uzgadniającego z operatorem kluczowe interesy zbieraczy, takie jak ceny, mającego także głos w decyzjach funduszu Premii FairWild; (3) bardzo dobra / aktywna organizacja zbieraczy.	3	

SUMA	MAX	CNP	Wynik
Wynik maksymalny / Całkowita Norma Punktowa / Wynik	17	12	

5.2. Brak dyskryminacji zbieraczy

Nie stosuje się dyskryminacji zbieraczy ze względu na rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne, wyznanie, płeć czy poglądy polityczne, nie zniechęca się kobiet do działania jako zarejestrowane zbieraczki.

PK NR	Punkty kontrolne 5.2 Brak dyskryminacji zbieraczy	MAX	Wynik
5.2.a	Polityka lub statut przedsiębiorstwa (lub podobny dokument): (0) jasno zabraniają; (1) umiarkowanie zabraniają; (2=M) nie zabraniają dostępu do grup zbierackich na podstawie rasy, koloru skóry, wyznania, płci, przekonań politycznych, narodowości lub grupy społecznej; (3) aktywnie zachęcają grupy dyskryminowane do działań zbierackich.	3 2=M	
5.2.b	Grupy dyskryminowane (inne niż kobiety) są: (0) systematycznie pomijane; (2) nie są systematycznie pomijane jako zarejestrowani zbieracze (nawet jeśli nie są obecne); (3) aktywnie zachęcane do zostania zbieraczami / bycia aktywnym w grupach (także w przedstawicielstwach, komitecie Premii FairWild, etc.).	3	
5.2.c	Zbieracze (bez względu na status społeczny, płeć, rasę etc.) mają te same warunki (kontrakt, szkolenia, płace, etc.): (0) bardzo różne zasady kontraktowe; (1) nieco różne zasady lecz brak oznak systematycznej dyskryminacji; (2=M od roku 2) jednakowe warunki dla wszystkich ; (3) szczególnie wysiłki aby zapewnić dobre warunki nawet dla grup marginalizowanych LUB bardzo dobre, w kontekście lokalnym, ogólne warunki dla zbieraczy.	3 2=M od roku 2	
5.2.d	Kobiety są: (0) wyłączone; (1) nie są wyłączone lecz nieobecne; (2) nie są wyłączone z grup zarejestrowanych zbieraczy i co najmniej część zbieraczy to kobiety. Żony zarejestrowanych zbieraczy mogą także uczestniczyć w zebraniach i szkoleniach. (3) kobiety są aktywnie zachęcane do uczestnictwa w grupie i zostania pełnymi członkiniami grupy LUB wśród zarejestrowanych zbieraczy wiele jest kobiet.	3	
SUMA	MAX	CNP	Wynik
Wynik maksymalny / Całkowita Norma Punktowa / Wynik	12	8	

ZASADA 6: OGRANICZANIE UDZIAŁU DZIECI W PROCESIE ZBIORU

Zbiór i przetwarzanie surowca odbywa się bez znaczącego udziału pracy dzieci.

6.1. Dzieci i niepełnoletni zbieracze

Dzieci nie są zatrudniane jako zbieracze. Niepełnoletni zbieracze nigdy nie wykonują niebezpiecznych prac.

PK NR	Punkty kontrolne 6.1 Dzieci i niepełnoletni zbieracze	MAX	Wynik
6.1.a	Przedsiębiorstwo: (0) zatrudnia; (2=M) nie zatrudnia dzieci poniżej 15 roku jako zbieraczy. Jeżeli ma to miejsce → należy przedstawić plan jak istniejące zatrudnienie dzieci zostanie w sposób odpowiedzialny zawieszona w przeciągu 1 roku oraz w jaki sposób gwarantowane jest, że żadne wykonywane prace nie są niebezpieczne dla zdrowia dzieci, bezpieczeństwa i nie grożą ich rozwojowi.	2 2=M	
6.1.b	Jeżeli przedsiębiorstwo prowadzące zbiór kontraktuje zbieraczy w wieku 15-18 lat: (0) tacy zbieracze wykonują niebezpieczne prace / nie są monitorowani; (2=M od roku 2) precyzyjnie monitoruje, czy praca nie jest niebezpieczna dla zdrowia i bezpieczeństwa młodych ludzi i nie grozi im normalnemu rozwojowi.	2 2=M od roku 2	
SUMA	MAX	CNP	Wynik
Wynik maksymalny / Całkowita Norma Punktowa / Wynik	4	4	

6.2. Zatrudnianie dzieci przy zbiorze

Zbieracze nie zatrudniają dzieci do pomocy w procesie zbioru i przetwarzania.

PK NR	Punkty kontrolne 6.2 Zatrudnianie dzieci przy zbiorze	MAX	Wynik
6.2.a	Dzieci <12 lat zatrudniane jako pracownicy / pomocnicy przez zbieraczy (nie dotyczy dzieci pomagających przy zbiorze własnym rodzicom – patrz 6.3): (0) niekiedy dzieci <12 lat zatrudniane jako robotnicy; (2=M) żadne dzieci <12 lat nie są zatrudniane przez zbieraczy do pomocy w zbiorze lub przetwarzaniu. <i>Jeżeli w dalszym ciągu dzieci są zatrudniane → organizacja musi przedstawić odpowiedzialny plan redukcji i zaprzestania pracy dzieci. Dzieci nie mogą wykonywać jakichkolwiek niebezpiecznych prac.</i>	2 2=M	
6.2.b	Dzieci pomiędzy 12 i 15 rokiem życia ZATRUDNIANE jako robotnicy / pomocnicy przez zbieraczy: dzieci z tej grupy wiekowej: (0) wykonują wiele prac; (2=M od roku 2) jeżeli czasem pracują dla kieszonkowego, wykonują wyłącznie lekkie i bezpieczne prace poza godzinami nauki . Nie dłużej niż ok. 2 h dziennie. <i>Jeżeli dzieci w tym wieku wykonują prace niebezpieczne → plan naprawy sytuacji i zawieszenie prac niebezpiecznych wykonywanych przez dzieci;</i> (3) dzieci nie są zatrudniane jako robotnicy.	3 2=M from Yr 2	
6.2.c	Pracownicy niepełnoletni (15-18 lat) ZATRUDNIONE jako robotnicy / pomocnicy przez zbieraczy: (0) wykonują; (2=M) nie wykonują prac niebezpiecznych dla ich zdrowia, bezpieczeństwa i takich, które mogą grozić ich normalnemu rozwojowi LUB brak takich pracowników. <i>Jeżeli dotyczy → niezbędny plan naprawczy.</i>	2 2=M	
SUMA		MAX	CNP
Wynik maksymalny / Całkowita Norma Punktowa / Wynik		7	6

6.3. Dzieci pomagające rodzicom przy zbiorze

Dzieci wykonują wyłącznie drobne prace podczas zbioru i odbywa się to zawsze pod nadzorem.

PK NR	Punkty kontrolne 6.3 Dzieci pomagające rodzicom przy zbiorze	MAX	Wynik
6.3.a	Dzieci <12 lat pomagające rodzicom w zbiorze lub przetwórstwie: Dzieci <12 lat: (0) wykonują wiele pracy; (1) dość dużo pracy przez dłużej niż 2 h dziennie; (2=M od roku 2) wykonują wyłącznie lekkie i bezpieczne prace zbierackie: regularnie mniej niż ok. 2 h dziennie, pod nadzorem rodziców; praca nie utrudnia uczęszczania do szkoły; (3) dzieci <12 lat wcale nie uczestniczą w zbiorze, duża świadomość konieczności ograniczeń pracy dzieci i potrzeby edukacji. <i>Jeżeli dzieci <12 ciągle wykonują dużo prac lub niebezpieczne zadania , sytuacja musi zostać oceniona indywidualnie → organizacja wraz ze zbieraczami musi opracować odpowiedni plan powstrzymujący wszelkie niebezpieczne czynności, stopniowo redukujący/eliminujący pracę dzieci i poprawiający frekwencję szkolną. Postęp należy wykazywać corocznie.</i>	3 2=M od roku 2	
6.3.b	Dzieci w wieku 12-15 lat pomagające rodzicom: (0) częste, dzieci pracują po kilka godz. dziennie; (1) niekiedy, dla niektórych zbieraczy; (2=M od roku 2) nie wykonują POWAŻNYCH prac (więcej niż 3 h dziennie w czasie roku szkolnego i ok. 7 h w czasie wakacji); praca jest bezpieczna i odpowiednia do wieku; (3) dzieci w wieku lat 12-15 wcale nie wykonują regularnych prac przy zbiorze lub przetwarzaniu (lecz mogą towarzyszyć w pewnych czynnościach w celu nauki); wysoka świadomość konieczności ograniczania pracy dzieci i potrzeby edukacji. <i>Jeżeli dzieci w takim wieku wykonują poważne lub niebezpieczne prace, patrz uwagi w 6.3.a.</i>	3 2=M from Yr 2	
6.3.c	Osoby niepełnoletnie (15-17 lat) pomagające rodzinie w zbiorze i/lub przetwórstwie: (0) uczestniczą; (2) nie uczestniczą w pracach niebezpiecznych dla zdrowia, bezpieczeństwa lub mogących zagrozić ich normalnemu rozwojowi LUB nie asystują rodzicom.	2	
SUMA		MAX	CNP
Wynik maksymalny / Całkowita Norma Punktowa / Wynik		8	6

ZASADA 7: ZAPEWNIENIE ZYSKÓW DLA ZBIERACZY I ICH SPOŁECZNOŚCI

Minimalizowany jest udział pośredników, zbieraczom oferuje się uczciwą cenę za surowiec, a rozwój społeczności popierany jest za pomocą środków z Premii FairWild.

7.1. Uczciwe ceny i zapłata dla zbieraczy

Organizacja zbioru zapewnia długoterminowe utrzymanie uczciwej zapłaty dla zbieraczy wymagającej przejrzystej kalkulacji cen oraz włączania zbieraczy w ich ustalanie, skracanie łańcucha pośredników oraz zapewnienia terminowego regulowania należności wobec zbieraczy.

PK NR	Punkty kontrolne 7.1 Uczciwe ceny i zapłata dla zbieraczy	MAX	Wynik	
7.1.a	Mechanizmy kalkulacji kosztów: Operator: (0) nie stosuje kalkulacji kosztów; (1) jeszcze nie stosuje przejrzystej kalkulacji kosztów, ale zna ogólny ich poziom; (2=M od roku 3) stosuje przynajmniej podstawową kalkulację kosztów. Kalkulacja taka zawiera koszty zbioru, zapłatę dla zbieraczy, ceny zakupu i przetworzenia, koszty administracyjne i zysk, a także ceny zbytu, ocenę dostępnych zasobów oraz czynności związane z zarządzaniem zasobami oraz monitoringiem; (3) bardzo dobra analiza kosztów.	3 2=M od roku 3		
7.1.b	Przejrzystość kalkulacji kosztów oraz mechanizmów ustalania cen: Przedsiębiorstwo oferuje: (0) nie oferuje; (1) niewiele; (2) wystarczająco na poziomie podstawowym; (3) bardzo dokładne informacje o kalkulacji kosztów oraz mechanizmach ustalania cen (np. organizacji reprezentującej zbieraczy), tak aby umożliwić otwartą dyskusję o stawkach płaconych zbieraczom.	3		
7.1.c	Wypłaty dla zbieraczy: (0) czasem zawieszono / bardzo opóźnione lub w towarze (np. w nawozach po zawyżonych cenach); (1) raczej nieregularne / spóźnione; (2=M) odpowiedniej wysokości i na czas, zgodnie z umową; (3) zaliczka (wyższa niż 20%) oraz wyrównanie płacone na czas. <i>Przy pierwszej certyfikacji → zaliczone w przypadku wykazania przejrzystych planów / umowy o regularnych wypłatach w przyszłości</i>	3 2=M		
7.1.d	Natychmiast po sprzedaży produktów z certyfikatem FairWild, zbieracze dostają wyższą cenę za produkty certyfikowane przez FairWild (marka FairWild powoduje podwyższenie cen w stosunku do średnich cen dla produktów z natury): (0) ceny czasem nawet niższe niż typowa średnia lokalna; (1) mniej więcej ten sam poziom cen; (2=M od roku 2, lub natychmiast gdy dokona się sprzedaż produktów z marką FairWild) wypłacane są wyższe stawki , aby zrekomensować dodatkowe wysiłki zbieraczy, zwykle większe o ok. 5% w stosunku do tego samego produktu zbieranego w sposób konwencjonalny w regionie; (3) ceny zdecydowanie wyższe niż średnia (więcej niż ok. 10%). <i>Przy pierwszej certyfikacji → (2) jeżeli taki wzrost cen jest planowany. Alternatywnie, w pierwszych trzech latach sprzedaży FairWild, 5% podwyżka cen kupna od zbieraczy dla produktów z certyfikatem FairWild może być skalkulowana retrospektywnie w oparciu o dane ze sprzedaży FairWild i rozdysponowana w równym wymiarze pomiędzy zbieraczy. Jeżeli nie ma sprzedaży FairWild → (2)</i>	3 2=M od roku 2		
7.1.e	Ceny płacone zbieraczom: (0) ewidentnie nie są oparte na realnych kosztach, zbieracze żyją poniżej lokalnego poziomu ubóstwa; (2=M od roku 3) ceny zapewniają wystarczające wpływy na pokrycie podstawowych potrzeb ich rodzin. <i>Jeżeli zbiór jest dodatkowym źródłem dochodu ocena opiera się na ilości czasu poświęcanego na zbiór. Jeżeli wymóg nie zostanie spełniony nawet po trzech latach; przedsiębiorstwo zobowiązuje się do współpracy z kupcami w łańcuchu FairWild w celu stopniowego podwyższenia dochodów zbieraczy;</i> (3) ceny zapewniają dochód powyżej minimalnego LUB zapewniają dochód w regionie, gdzie zbiór jest jedynym źródłem dochodu.	3 2=M od roku 3		
7.1.f	Jeżeli zależność zbieraczy od pojedynczego produktu (lub ograniczonego ich zestawu) przedstawia poważny problem ekonomiczny, przedsiębiorstwo prowadzące zbiór czyni: (0) nie czyni; (1) niewielkie; (2) w miarę odpowiednie; (3) wyjątkowe wysiłki w celu wspierania dywersyfikacji produktów. <i>Jeżeli nie dotyczy → (3)</i>	3		
7.1.g	System zbioru (osoba lub rodzina faktycznie prowadząca zbiór) opiera się na: (0) kilku niepotrzebnych pośrednikach; (1) nieefektywnych pośrednikach; (2) wyłącznie efektywnych pośrednikach.	2		
	SUMA	MAX	CNP	Wynik
	Wynik maksymalny / Całkowita Norma Punktowa / Wynik	20	14	

7.2. Użycie i zarządzanie Premią FairWild

Po otrzymaniu Premii FairWild jest ona zarządzana w sposób przejrzysty w postaci funduszu, w którym decyzje podejmowane są większością przez organizację zbieraczy, grupę reprezentantów lub mieszaną radę nadzorczą.

Zasady tworzenia i funkcjonowania Premii FairWild

Premia FairWild jest wypłacana zbieraczom / organizacji zbieraczy jako odzwierciedlenie wysiłków podejmowanych przez nich a także inne osoby uczestniczące w łańcuchu dostaw, w celu osiągnięcia zbioru z natury, produkcji i sprzedaży danego surowca dokonywanych na zasadach zrównoważonego rozwoju. Operator dolicza 10% Premię do indywidualnej ceny zakupu od zbieraczy, która obciąża kolejnego partnera w łańcuchu dostawców (punkty skupu, handlarza, przedsiębiorstwo).

Jeżeli wynegocjowana została niższa stawka Premii, niezbędne jest przygotowanie pisemnego uzasadnienia i wykazania odpowiedniego efektu społecznego takiej obniżonej Premii, może to nastąpić np. jeżeli ceny są wyższe niż średnia pięcioletnia lub, w przypadku bardzo drogiego produktu, kiedy przychód zbieraczy już i tak osiąga wysoki poziom.

Opisywana Premia FairWild ma być przeznaczona na projekty związane z rozwojem społecznym społeczności zbieraczy (w tym celu indywidualne premie są gromadzone w Funduszu Rozwoju Społecznego zarządzanym przez grupę lub grupy zbieraczy). W trakcie pierwszych pięciu lat certyfikacji może być ona także spożytkowana w celu poprawienia dostosowania procesu zbioru do zasad zrównoważonego rozwoju.

Premie wypłacane zbieraczom muszą być mieć pokrycie w fakturach lub kontraktach sprzedażowych.

PK NR	Punkty kontrolne 7.2 Użycie i zarządzanie Premią FairWild	MAX	Wynik
7.2.a	Wykorzystanie Premii FairWild następuje: (0) bez jasnego lub demokratycznego procesu decyzyjnego; (1) na podstawie decyzji zarządu procesu zbioru; (2=M od roku 2) na podstawie decyzji sejmiku zbieraczy.	2 2=M od roku 2	
7.2.b	Informowanie zbieraczy o wykorzystaniu Premii. Jeżeli decyzje nie są bezpośrednio w gestii zbieraczy: (0) brak informacji, choć występowało o nią; (1) niektórzy zbieracze są informowani; (2) wszyscy zbieracze są informowani o wykorzystaniu Premii z poprzedniego sezonu (np. obwieszczenie w punktach skupu) i mają możliwość wyrazić swoje zastrzeżenia, które mogą być wzięte pod uwagę w decyzjach dotyczących użycia następnym premii; (3) zbieracze decydują o przyszłym wykorzystaniu premii.	3	
7.2.c	Zarządzanie Premią FairWild: Wszelkie otrzymane fundusze są: (0) pozbawione jakiegokolwiek administracji, ich wykorzystanie jest nieudokumentowane; (1) podlegają słabej administracji, dane niekompletne; (2=M) odpowiedzialnie zarządzane i każda operacja jest dobrze udokumentowana; (3) doskonale zarządzanie i organizacja funduszu.	3 2=M	
7.2.d	Zarząd funduszu premiowego lub procesu zbioru pisze: (0) nie pisze raportu; (1) raport o niektórych działaniach lecz niekompletny; (2) corocznie krótki raport o wszystkich działaniach finansowanych przez środki z funduszu (z dokładnym zestawieniem wydatków); (3) dokładny raport zawierający społeczny i ekologiczny wydzźwięk działań finansowanych ze środków funduszu.	3	
7.2.e	Opisy wykorzystanych środków opłacanych z funduszu odpowiadają: (0) nie odpowiadają; (1) z niewielkimi brakami; (2) w sposób zadowalający wydatkom i działaniom opisanym w corocznym raporcie funduszu; (3) bardzo dobre opisy, łatwe do prześledzenia.	3	
7.2.f	Wykorzystanie Premii FairWild: (0) defraudacja na cele osobiste, "wyparowanie" funduszy, etc. (1=M od roku 1i2) głównie na implementację procesów zrównoważonego zbioru, konsolidację biznesową i inwestycje; (2=M od roku 3) na projekty społeczne lub (w pierwszych pięciu latach) ulepszenie procesów zrównoważonego zbioru lub projekty związane z ochroną zasobów zgodnie z decyzją zarządu Premii; (3) wyłącznie na cele rozwoju społecznego.	3 1=M Yr 1i2 2=M od roku 3	
7.2.g	Społeczny efekt wykorzystania Premii FairWild: (0) brak wyraźnego efektu choć Premia przyznana; (2) korzystny efekt społeczny (jaki można zakładać w ramach przyznanych funduszy); (3) bardzo korzystny efekt społeczny.	3	
7.2.h	Zaangażowanie społeczności – dodatkowe punkty za dobrowolne zaangażowanie. Zaangażowanie lokalnej społeczności lub projekty na rzecz społeczności finansowane / implementowane przez organizację zbioru poza wykorzystaniem funduszy z Premii – ocena (0) do (3) w zależności od zaangażowania. <i>Wyjaśnienia proszę zamieścić poniżej. Nie jest to wymóg normatywny.</i>	(3)	
	SUMA	MAX	CNP
	Wynik maksymalny / Całkowita Norma Punktowa / Wynik	23	14

ZASADA 8: ZAPEWNIENIE UCZCIWYCH WARUNKÓW PRACY DLA WSZYSTKICH ROBOTNIKÓW UCZESTNICZĄCYCH W PROCESIE ZBIORU Z NATURY

Organizacja zbioru zapewnia dobre warunki pracy dla wszystkich robotników uczestniczących w procesie zbioru z natury.

Poniższe kryteria i wskaźniki mają zastosowanie do całości personelu operacji zbioru, w tym personelu nadzorującego i terenowego, pracowników skupów i robotników z działów przetwórstwa i konfekcjonowania, a także zakontraktowanych centrów skupu FairWild.

8.1. Podstawowe prawa pracownicze dla uczestników zbioru z natury

Organizacja zbioru respektuje podstawowe wartości humanitarne i fundamentalne prawa pracownicze wszystkich pracujących.

PK NR	Punkty kontrolne 8.1 Podstawowe prawa pracownicze dla uczestników zbioru z natury	MAX	Wynik	
8.1.a	Praca przymusowa: (0) dowody; (2=M) brak oznak pracy przymusowej, przedsiębiorstwo nie przetrzymuje kart identyfikacyjnych lub depozytów, ani też nie nakłada restrykcji na pracowników odchodzących z pracy z uzasadnionych przyczyn.	2 2=M		
8.1.b	Zrzeszanie się pracowników i negocjacje grupowe: (0) niedozwolone; (2=M od roku 2) zrzeszanie się pracowników lub tworzenie związków zawodowych jest dozwolone, brak dyskryminacji pracowników należących do związków; (3) pracownicy należą do związku zawodowego lub są efektywnie zrzeszeni / negocjują grupowo.	3 2=M od roku 2		
8.1.c	Nieletni pracownicy (<15 lat) zatrudnieni/na kontraktach. Zatrudnia się: (0) pewną grupę dzieci; (2=M) NIE ZATRUDNIA się jako zbieracz dzieci poniżej 15 lat. <i>Jeżeli istnieją nieletni pracownicy → parz Wytyczne FairWild dotyczące sprawiedliwego handlu o wymogach eliminowania pracy dzieci w sposób odpowiedzialny i ochrony pracujących dzieci.</i>	2 2=M		
8.1.d	Pracujący nieletni pomagający rodzicom: (0) dzieci pomagają w dużym stopniu; (2=M od roku 2) dzieci nie pomagają pracownikom w ich obowiązkach. <i>Jeżeli jakiegokolwiek dzieci pomagają ciągle rodzicom, praca taka nie naraża ich zdrowia i dobrostanu, stworzony jest także plan poprawy sytuacji w ciągu jednego roku.</i> (3) placówki opiekuńcze dla dzieci pracowników. <i>Jeżeli nie dotyczy → (2)</i>	3 2=M od roku 2		
8.1.e	Pracownicy niepełnoletni (15-18 lat): (0) biorą udział; (2=M od roku 2) nie biorą udziału w pracy, które jest niebezpieczne dla ich zdrowia, bezpieczeństwa i może zagrozić ich rozwojowi. Czas pracy nie przekracza 10 godzin, włączając transport i zajęcia szkolne, zapewnione są dostatecznie długie okresy odpoczynku. <i>Jeżeli nie dotyczy → (2)</i>	2 2=M od roku 2		
8.1.f	Dyskryminacja (wyróżnianie, wyłączenie lub preferencje) płacowa ze względu na płeć, rasę, kastę, pochodzenie, wyznanie: (0) istnieją dowody; (2=M od roku 2) brak oznak systemowej dyskryminacji płacowej pracowników; (3) pracodawca aktywnie promuje wzajemny szacunek i harmonię pomiędzy pracownikami lub przedsiębiorstwo prowadzi politykę antydyskryminacyjną.	3 2=M od roku 2		
8.1.g	Dyskryminacja w dostępie do zatrudnienia, szkoleń, promocji: (0) istnieją dowody; (2) brak dowodów systemowej dyskryminacji pracowników w tym zakresie; kobiety ciężarne nie są zwalniane; (3) specjalne warunki zatrudnienia dla grup dyskryminowanych LUB grupy potencjalnie podlegające dyskryminacji wysoko reprezentowane na dobrych stanowiskach.	3		
8.1.h	Zachowania dyskryminacyjne i stosowanie przymusu: (0) jasne dowody; (1) istnieją przesłanki; (2) brak oznak zachowań dyskryminacyjnych takich jak gesty, język, kontakt fizyczny o cechach wskazujących na molestowanie seksualne, grożenie, obrażanie lub wykorzystywanie; (3) wewnętrzne przepisy przedsiębiorstwa w jasny sposób potępiają i monitorują takie zachowania.	3		
8.1.i	Praktyki dyscyplinarne: (0) gwałcą godność jednostki lub nie są przejrzyste; (2) nie gwałcą godności jednostki, są uczciwe i przejrzyste; brak kar cielesnych oraz praktyk potrącania części wynagrodzeń bez zgody pracowników; (3) bardzo pozytywne relacje pomiędzy pracodawcą a zatrudnionymi; nie ma potrzeb stosowania poważnych procedur dyscyplinarnych.	3		
	SUMA	MAX	CNP	Wynik
	Wynik maksymalny / Całkowita Norma Punktowa / Wynik	24	18	

8.2. Bezpieczne warunki pracy dla uczestników zbioru z natury

Zapewnia się bezpieczne i higieniczne środowisko pracy, mając na uwadze najlepszą wiedzę o procesie i/lub możliwych zagrożeniach.

W procesie ewaluacji, czy zastosowane środki są wystarczające aby zagwarantować bezpieczne środowisko pracy, stosuje się procedury analizy ryzyka, tzn. dla dużych fabryk zatrudniających wielu pracowników lub dla procesów wyjątkowo niebezpiecznych oczekuje się lepszych procedur i systemów bezpieczeństwa niż w przypadku małych procesów obciążonych niewielkim ryzykiem.

PK NR	Punkty kontrolne 8.2 Bezpieczne warunki pracy dla uczestników zbioru z natury	MAX	Wynik	
8.2.a	Sprzęt i wyposażenie: (0) bardzo niebezpieczne / w złym stanie; (1) w stanie zadowalającym, częściowo niebezpieczne; (2=M) wystarczająco bezpieczne dla pracowników , brak poważnych wypadków przy pracy. <i>Jeżeli bezpieczeństwo jest problematyczne → plan naprawczy;</i> (3) bezpiecznie, wyjątkowe wysiłki aby miejsca pracy były maksymalnie bezpieczne.	3 2=M		
8.2.b	Wystarczająca ochrona osobista przed substancjami chemicznymi, hałasem, zapyleniem, światłem: (0) brak choć wymagana; (1=M od roku 2) zapewniona w sposób zadowalający, pracownicy przeszkoleni w użyciu; (2) zapewniona, stale dostępna i skutecznie stosowana; (3) bardzo wysokie standardy bezpieczeństwa LUB brak ryzyka.	3 1=M od roku 2		
8.2.c	Odpowiednie oświetlenie i wentylacja: (0) bardzo słabe; (2) odpowiednie wg standardów miejscowych; (3) bardzo dobre.	3		
8.2.d	Dostęp do wody pitnej i odpowiednie warunki sanitarne wg lokalnych standardów: (0) brak łatwego dostępu; (1) jest dostęp lecz woda płatna; (2) wygodny dostęp, bezpłatnie; (3) inne napoje (herbata, kawa, etc.) także bezpłatnie dostępne	3		
8.2.e	Pracownicy poinformowani o poważniejszych zagrożeniach i procedurach bezpiecznej pracy: (0) nie poinformowani; (1) słabo świadomi istniejących zagrożeń; (2) pracownicy odpowiednio przeszkoleni lub brak ryzyka; (3) pracownicy bardzo dobrze poinformowani i przeszkoleni w tematyce bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.	3		
8.2.f	Kobiety ciężarne lub karmiące i inne grupy ryzyka są: (0) angażowane do prac niebezpiecznych; (2=M) wyłączone z potencjalnie niebezpiecznych prac. <i>Jeżeli wymóg jeszcze nie wypełniony → zgodna deklaracja poprawy sytuacji w ciągu 6 miesięcy.</i>	2 2=M		
8.2.g	Procedury awaryjne: (0) nie działają, wcale nie znane; (2) znane całemu personelowi (nawet jeżeli nie zapisane); (3) bardzo dobre pisemne procedury awaryjne i oznakowanie.	3		
8.2.h	Wyjścia awaryjne: (0) ewakuacja w sytuacji awaryjnej niemożliwa; (2=M) wyjścia są drożne i odpowiednio liczne; szybka i bezpieczna ewakuacja w sytuacjach zagrożenia stale możliwa; (3) bardzo dobre przeszkolenie i świadomość w zakresie procedur awaryjnych. <i>Jeżeli wymóg jeszcze nie wypełniony → zgodna deklaracja poprawy sytuacji w ciągu 6 miesięcy.</i>	2 2=M		
8.2.i	Sprzęt przeciwpożarowy: (0) brak; (1) w złym stanie / niedostępny; (2=M od roku 2) wystarczający i działający; odpowiedni do wielkości przedsiębiorstwa; (3) regularne ćwiczenia przeciwpożarowe, sprzęt podlega regularnym przeglądom.	3 2=M od roku 2		
8.2.j	Materiały pierwszej pomocy: (0) brak; (1) niekompletne; (2) wystarczający zestaw pierwszej pomocy (w odniesieniu do potencjalnych zagrożeń); (3) dobry zestaw pierwszej pomocy i pomoc medyczna w nagłych wypadkach	3		
8.2.k	Istniejąca sytuacja bezpieczeństwa pracy: (0) kilka wypadków lub co najmniej jeden poważny wypadek w ostatnich 2 latach; (1=M) wyłącznie drobne wypadki lub okazjonalne skaleczenia, odpowiednio opatrzone, zastosowano procedury naprawcze; (2) brak poważnych wypadków przy pracy lub chorób zawodowych; (3) nacisk na prewencję i bezpieczeństwo. <i>Jeżeli M nie jest osiągnięte → plan naprawczy</i>	3 1=M		
8.2.l	Dane o wypadkach przy pracy i zachorowaniach związanych z pracą: (0) brak takich danych; (1) podstawowe / niekompletne dane; (2) pełne dane; (3) pełne dane, poddane analizie, wdrożony proces naprawczy LUB brak wypadków / chorób zawodowych w ciągu ostatnich 3 lat.	3		
8.2.m	Jeżeli pracownikom zapewnia się zakwaterowanie: (0) bardzo złe warunki; nieakceptowalne; (1=M od roku 2) akceptowalne lecz raczej w niskim standardzie; (2) odpowiednie i bezpieczne wg lokalnych standardów, za niewygórowaną cenę; (3) bardzo dobre zakwaterowanie po standardowych lub obniżonych cenach. <i>Jeżeli nie dotyczy → (2)</i>	3 1=M od roku 2		
	SUMA	MAX	CNP	Wynik
	Wynik maksymalny / Całkowita Norma Punktowa / Wynik	37	26	

8.3. Uczciwe warunki zatrudnienia dla uczestników zbioru z natury

Organizacja zbioru działa jako społecznie odpowiedzialny pracodawca i zapewnia właściwe warunki zatrudnienia.

PK NR	Punkty kontrolne 8.3 Uczciwe warunki zatrudnienia dla uczestników zbioru z natury	MAX	Wynik
8.3.a	Zdefiniowane warunki pracy dla stałych pracowników: stanowisko, wynagrodzenie, dodatki jeżeli dotyczy, urlop, zakwaterowanie jeżeli dotyczy: (0) warunki zatrudnienia są niezdefiniowane, nawet ustnie; (1=M od roku 2) warunki są jasno zdefiniowane i znane pracownikowi, nawet jeżeli nie na piśmie; (2) kontrakt, oficjalna umowa pracownicza lub regulamin przedsiębiorstwa informuje pracowników o warunkach ich zatrudnienia; (3) dobry system kontraktów. <i>Jeżeli brak stałych pracowników (praca przez dłużej niż 8 mies./rok) → (2)</i>	3 1=M od roku 2	
8.3.b	Zdefiniowane warunki pracy dla pracowników dorywczych / dniówkowych: (0) (0) warunki zatrudnienia są niezdefiniowane, nawet ustnie; (1=M od roku 2) wynagrodzenie i czas pracy są jasno zdefiniowane i znane	3 1=M	

PK NR	Punkty kontrolne 8.3 Uczciwe warunki zatrudnienia dla uczestników zbioru z natury	MAX	Wynik
	pracownikowi, nawet jeżeli nie na piśmie; (2) kontrakt, oficjalna umowa pracownicza lub regulamin przedsiębiorstwa informuje pracowników przynajmniej o ich wynagrodzeniu i czasie pracy; (3) dobre kontrakty.	od roku 2	
8.3.c	Wynagrodzenie stałych pracowników: (0) mniejsze niż miejscowa średnia; (1) miejscowa średnia; (2=M) stosuje się co najmniej minimalne wynagrodzenie ⁴ lub typowe lokalne wynagrodzenie (jeżeli nie zdefiniowano płacy minimalnej); <i>jeżeli nie: plan naprawczy</i> ; (3) płaca wyższa niż lokalna średnia (włączając dodatki, jeżeli mają zastosowanie). <i>Jeżeli nie dotyczy</i> → (2)	3 2=M	
8.3.d	Wynagrodzenie pracowników dorywczych lub sezonowych: (0) mniejsze niż miejscowa średnia; (1) miejscowa średnia; (2=M od roku 2) stosuje się co najmniej minimalne wynagrodzenie lub (jeżeli nie zdefiniowano płacy minimalnej) typowe lokalne wynagrodzenie; <i>jeżeli nie</i> → <i>plan naprawczy</i> ; (3) płaca wyższa niż lokalna średnia (włączając dodatki, jeżeli mają zastosowanie). <i>W rozliczeniach akordowych, skalkulować średni przychód z jednego dnia roboczego (bez nadgodzin). Jeżeli brak dorywczych / sezonowych pracowników</i> → (3)	3 2=M od roku 2	
8.3.e	Wynagrodzenie wystarcza na podstawowe potrzeby pracowników i ich rodzin: (0) nie wystarcza; (1) prawie wystarcza / na granicy; (2=M od roku 3) wystarcza na podstawowe potrzeby. <i>Jeżeli warunek nie spełniony po trzech latach należy wykazać postęp w negocjacjach z odbiorcami FairWild w celu poprawy sytuacji.</i> (3) dość wysokie (włączając średnią premię i fundusz socjalny w przedsiębiorstwie), zapewniające dobry standard życia w lokalnych warunkach.	3 2=M od roku 3	
8.3.f	Szkolenia, czas stracony z powodu przestoju maszyn lub innych sytuacji nie z winy pracownika są: (0) nieopłacone; (2) opłacane w normalnej wysokości; (3) bardzo hojny system wynagradzania w czasie nieproduktywnym nie z winy pracownika.	3	
8.3.g	Regularne wypłaty dla pracowników: (0) nie odbywają się lub niesłusznie opóźniane; (1=M od roku 2) zwykle na czas, rzadko lekko spóźnione; (2) regularne, w wyznaczone dni; (3) zawsze na czas, wynagrodzenia wyższe niż miejscowa średnia.	3 1=M od roku 2	
8.3.h	Dokumentacja wszelkich wypłat: (0) płace nie są; (1) płace są słabo; (2=M od roku 2) płace są wystarczająco udokumentowane a paski z wyszczególnieniem wynagrodzenia wydawane pracownikom zawierają wyszczególnienie pozycji za okres rozliczeniowy; (3) bardzo dobra dokumentacja. <i>Jeżeli M jeszcze nie wypełnione</i> → <i>deklaracja poprawy i przedstawienie przykładowej dokumentacji.</i>	3 2=M od roku 2	
8.3.i	Tygodniowy czas pracy oraz dni wolne pracowników stałych w porównaniu do krajowego prawodawstwa pracy lub akceptowalnej praktyki, są zwykle: (0) dużo wyższe; (1) nieco wyższe; (2) tygodniowy czas pracy odpowiada krajowemu prawodawstwu pracy, godziny pracy standardowe <48 h/tydzień, co najmniej 1 dzień wolny w tygodniu; (3) tygodniowy czas pracy niższy niż ustawowe maksimum LUB czas pracy < 42 h/tygodniowo, lub elastyczne godziny pracy dostosowane do możliwości pracowników.	3	
8.3.j	Nadgodziny: (0) wyłącznie do wiadomości pracodawcy / regularne; (1) czasem wymagane; więcej niż 6 tyg./rok; (2) nieobowiązkowe LUB obowiązkowe maksimum w czasie szczytu sezonu (mniej niż 6 tyg./rok) uzgodnione uprzednio z pracownikami; pracownicy akceptują sytuację; (3) korzystny dla pracowników system pracy ponadwymiarowej (rzadko / elastyczne godziny).	3	
8.3.k	Maksymalny wymiar godzinowy pracy w tygodniu (w tym nadgodziny): (0) znacznie przekracza 60 h / tygodniowo; (2=M od roku 2) nie przekracza 60 h / tydzień ⁵ ; (3) 46 h / tygodniowo lub mniej	3 2=M od roku 2	
8.3.l	Dodatkowe wynagrodzenie za nadgodziny: (0) brak; (2) dostosowane do lokalnego prawodawstwa; przynajmniej w sferze finansowej lub może być odbierane jako dodatkowe godziny wolne; (3) stawka wyższa (<i>nawet jeżeli wymaga tego prawo</i> → (3) <i>jeżeli stosowana stawka wyższa</i>) lub brak nadgodzin.	3	
8.3.m	Płatny urlop: (0) brak płatnego urlopu / wakacji; (2) w oficjalne dni wolne od pracy I w czasie urlopu zgodnie z lokalnym prawem; (3) hojnie opłacany urlop, płatne zwolnienia lekarskie.	3	
8.3.n	Dokumentacja czasu pracy i nadgodzin jest: (0) nierzetelna / nie istnieje; (1) istnieje lecz niekompletna; (2) dostateczna; (3) dobra.	3	
8.3.o	Podstawowa opieka emerytalna / fundusz emerytalny: (0) nie istnieje; (2=M od roku 2) zgodny z wymogami prawa (w wielu przypadkach wyłącznie dla stałych pracowników). <i>Jeżeli nie</i> → <i>plan poprawy.</i> (3) lepszy niż wymogi prawne LUB dla wszystkich pracowników z odpowiednim wkładem pracodawcy (nawet jeżeli wymagany prawem).	3 2=M od roku 2	
8.3.p	Podstawowy urlop macierzyński: (0) nie istnieje; (1) niejaki wysiłki / jeszcze niewystarczający; (2) w podstawowym wymiarze dla stałych pracowników zgodnie z wymogami prawa; (3) dla wszystkich pracowników lub dla pracowników stałych w wymiarze wyższym niż ustawy LUB co najmniej 12 tygodni.	3	
8.3.q	Ubezpieczenie zdrowotne (niezależne od ustawowego) dla pracowników: (0) brak lub minimalnie finansowane przez pracodawcę w przypadku chorób nie związanych z pracą; (2) przynajmniej podstawowe ubezpieczenie zdrowotne dla stałych pracowników; (3) dla wszystkich pracowników LUB wyższe niż normalnie pokrywane częściowo przez pracodawcę.	3	
8.3.r	Płatne zwolnienie lekarskie: (0) brak prawa do płatnego zwolnienia lekarskiego; (1) wymagane prawem płatne zwolnienie lekarskie czasem dostępne lecz nie zagwarantowane; (2) płatne zwolnienie lekarskie udzielane zgodnie z prawem; (3) lepsze warunki niż wymagane prawem; co najmniej 10 płatnych dni	3	

⁴ W rozliczeniach akordowych, skalkulować średni przychód z jednego dnia roboczego (bez nadgodzin).

⁵ W wyjątkowych przypadkach godziny pracy mogą być rozliczane miesięcznie, jeżeli istnieje dobry system nadgodzin i zapewnione są odpowiednie okresy odpoczynku. W miejscach sezonowego zbioru wynikającego z czasowej dostępności roślin do przerobu można uważać, że M osiągnięto jeżeli: wymiar tygodniowy pracy przekracza 60 h wyłącznie w krótkich okresach roku (najwyżej 6 tyg. / rok) i zostało to uprzednio uzgodnione z pracownikami, odbywa się dobrowolnie i zapewnione są dni odpoczynku (1 w tygodniu) oraz przerwy w pracy.

PK NR	Punkty kontrolne 8.3 Uczciwe warunki zatrudnienia dla uczestników zbioru z natury	MAX	Wynik	
	zwolnienia / rok			
8.3.s	Dodatkowe korzyści socjalne (dodatkowe punkty za dobrowolne zaangażowanie). Dodatkowe korzyści socjalne takie jak np. darmowa opieka nad dziećmi, odprawa pracownicza, ubezpieczeni na życie, członkostwo w prywatnym funduszu emerytalnym, prywatna opieka zdrowotna, fundusz edukacyjny etc. → ocena dodatkowych korzyści (bez normy) od (0) do (3). <i>Brak wymogów normatywnych.</i>	(3)		
8.3.t	Stać praca dla stałych pracowników (praca w systemie całorocznym): (0) stali pracownicy nie mają statusu prac. etatowych; (2) stali pracownicy są zatrudniani ze wszystkimi korzyściami pracownika etatowego takimi jak stała praca, opłacanie ubezpieczenia społecznego, urlop zdrowotny/ wypoczynkowy i inne; są wynagradzani w systemie wypłat miesięcznych lub dniówek. (3) w przedsiębiorstwie zatrudnienie wyłącznie etatowi pracownicy LUB wyjątkowo wysiłki aby zapewnić stałą pracę w porównaniu do innych, podobnych przedsiębiorstw.	3		
8.3.u	Inne stawki dla stałych i czasowych pracowników: (0) silna dysproporcja; (1) różnice; (2) drobne różnice; (3) brak różnic między stałymi i czasowymi pracownikami (za tę samą pracę). <i>Jeżeli wyłącznie stali pracownicy → (3)</i>	3		
8.3.v	W przypadku pracy podwykonawczej: warunki pracy podwykonawców są: (0) zdecydowanie gorsze; (1) nieco gorsze; (2) zasadniczo takie same jak dla bezpośrednio zatrudnionych za te same zadania; (3) takie same i stale normowane umowami i / lub monitorowane.	3		
SUMA		MAX	CNP	Wynik
Wynik maksymalny / Całkowita Norma Punktowa / Wynik		66	42	

ZASADA 9: STOSOWANIE ODPOWIEDZIALNYCH PRAKTYK ZARZĄDCZYCH

Zbiór gatunków z natury będzie się odbywał zgodnie z elastycznymi, praktycznymi, przejrzystymi i zapewniającymi reprezentację schematami zarządczymi.

9.1. Plan zarządzania gatunkiem / obszarem

Plan zarządzania gatunkiem / obszarem definiuje elastyczne i praktyczne procesy zarządcze oraz praktyki zbierackie.

PK NR	Punkty kontrolne 9.1 Plan zarządzania gatunkiem / obszarem	MAX	Wynik	
9.1.a	Plan zrównoważonego zarządzania zbiorem z natury zgodny ze Standardem FairWild: (0) brak pisanego planu; (1) szczerkowy plan zarządzania; (2=M od roku 3) istnieje podstawowy pisemny plan zarządzania odnoszący się do konkretnej sytuacji zbioru; (3) dobrze opracowany plan zarządzania.	3 2=M od roku 3		
9.1.b	Znajomość planu zarządzania przez kierującego zbiorem i personel odpowiedzialny: (0) personel nie jest zaznajomiony z planem zarządzania; (2=M od roku 3) zaznajomiony z planem zarządzania; (3) doskonała wiedza, aktywnie współpracował przy tworzeniu planu.	3 2=M od roku 3		
9.1.c	Plan zarządzania (i inne towarzyszące dokumenty) zawierają plan i strategię ochrony siedliska: (0) nie zawierają; (1) podstawowe informacje; (2) są odpowiednio szczegółowe, odnoszą się także do sąsiednich lub nakładających się obszarów; (3) bardzo dobre.	3		
9.1.d	Plan zarządzania (i inne towarzyszące dokumenty) zawierają wewnętrzne standardy jakościowe produktu (minimalna jakość produktu i wymogi higieniczne): (0) nie zawierają; (1) podstawowe informacje; (2) są odpowiednio szczegółowe; (3) bardzo dobre.	3		
9.1.e	Zdefiniowane procedury zrównoważonego zbioru zgodne z wymogami Standardu FairWild (monitoring zasobów, analiza wpływu systemu zbioru, zakupu od zbieraczy): (0) nie istnieją, nie znane; (1=M rok 1i2) podstawowe informacje lub procedury znane lecz nie są zapisane; (2=M od roku 3) pisemne procedury w planie zarządzania lub towarzyszących dokumentach, odpowiednie do poziomu zagrożenia dla danego gatunku; (3) bardzo dobre.	3 1=M rok 1i2 2=M od roku 3		
9.1.f	Plan zarządzania (i inne towarzyszące dokumenty) zawierają niezbędne kluczowe zasady i procedury implementacji zapisów Standardu FairWild związanych z aspektami społecznymi i uczciwym handlem (administracja Premią FairWild i decyzje o jej użyciu, włączanie pracowników, uświadamianie ich o problemach pracy dzieci, jeżeli trzeba, monitoring warunków pracy): (0) nie zawiera, nie są znane; (1) podstawowe informacje lub procedury planowane lecz nie są zapisane; (2=M od roku 3) pisemne procedury, dostosowane do rozmiaru przedsiębiorstwa i występujących problemów społecznych; (3) bardzo dobre.	3 2=M od roku 3		
9.1.g	Plan zarządzania uwzględnia inne istniejące plany zarządzania odnoszące się do miejsca zbioru, stworzone przez odpowiedni organ zarządzający zasobami: (0) brak uwzględnienia istniejących planów; (2) istniejące plany znane, opisane i uwzględnione w planie zarządzania LUB inne plany nie istnieją; (3) wyraźne wysiłki w celu bliższej współpracy z organami zarządzającymi zasobami. <i>Jeżeli nie dotyczy → (2)</i>	3		
<i>Gatunki wysokiego ryzyka: → patrz dodatkowy wskaźnik 9.1.h i 9.1.i (Część II)</i>				
SUMA		MAX	CNP	Wynik
Wynik maksymalny / Całkowita Norma Punktowa / Wynik		21	14	

9.2. Inwentaryzacja, ocena i monitoring

Zarządzanie procesem zbioru z natury jest poparte stosowną i praktyczną inwentaryzacją zasobów oraz oceną i monitoringiem skutków zbioru.

PK NR	Punkty kontrolne 9.2. Inwentaryzacja, ocena i monitoring	MAX	Wynik	
9.2.a	Ocena i regularny monitoring zasobów i siedlisk jest dokonywany, dokumentowany i włączony do planu zarządzania: (0) brak oceny, nie planuje się monitoringu; (1) prosta / nieformalna ocena, brak pisemnych procedur lub dokładnych danych; (2=M od roku 2) zdefiniowane i odpowiednie procedury, udokumentowane wyniki; (3) zaawansowany system. <i>Gatunki wysokiego ryzyka → patrz dodatkowy wskaźnik 9.2.a (Part II)</i>	3 2=M od roku 2		
9.2.b	Wielkość populacji, jej rozmieszczenie i struktura (klasy wiekowe/wielkościowe) zgodnie z założeniami pozostają na poziomie lub powyżej wartości minimalnych i oznaczają stabilną populację: (0) pogorszenie stanu populacji; (1) dane niejasne; stan populacji może się nieco pogarszać; (2=m od roku 3) stabilne populacje; (3) trend wzrostowy. <i>Dla pierwszej certyfikacji → (2)</i>	3 2=M od roku 3		
9.2.c	Systematyczne oceny regeneracji populacji gatunków objętych zbiorem na zarządzanym terenie dokonywane metodami powtarzalnymi i porównywalnymi; (0) nie dokonywane; (1) bardzo pobieżne badania / monitoring; (3) dokładne badania. <i>Dla pierwszej certyfikacji: jeżeli planowane → (2)</i>	3		
9.2.d	Systematyczny monitoring w obrębie zarządzanego obszaru potwierdza, że dostępność, żywotność i jakość gatunków / części roślin objętych zbiorem pozostaje stabilna lub wzrasta: (0) wyraźnie negatywny wpływ; (1) dane niejasne, zasoby mogą być lekko niestabilne; (2 = M od roku 3) stabilna dostępność, żywotność i jakość zasobów; (3) trend wzrostowy. <i>Pierwsza certyfikacja → (2)</i>	3 2=M od roku 3		
9.2.e	Inwentaryzacja, ocena i monitoring są prowadzone z wykorzystaniem narzędzi i procedur realnie dostępnych (obecnie lub do osiągnięcia) zbieraczom / zarządcom terenu: (0) brak oceny LUB słabe umiejętności; (1) metody nieco zbyt zaawansowane na poziom personelu LUB narzędzia i procedury zbyt słabe; (2) metody odpowiednie, praktyczne dla personelu. <i>Uwaga dla audytora: w przypadku niektórych gatunków może być konieczna znacząca zewnętrzna pomoc techniczna aby uzyskać odpowiednie wyniki; w komentarzach należy umieścić ocenę wymiaru koniecznej pomocy.</i> (3) metody odpowiednie.	3		
SUMA		MAX	CNP	Wynik
Wynik maksymalny / Całkowita Norma Punktowa / Wynik		15	10	

9.3. Implementacja przez zbieraczy zasad zrównoważonego zbioru

Organizacja zbioru z natury zapewnia, iż dany surowiec będzie zbierany wyłącznie przez przeszkolonych i kompetentnych zbieraczy oraz monitoruje skuteczną implementację przez zbierających odpowiedniej Instrukcji dla Zbieraczy.

PK NR	Punkty kontrolne 9.3 Implementacja przez zbieraczy zasad zrównoważonego zbioru	MAX	Wynik
9.3.a	Spis zbieraczy jest jawny aby zapewnić, że wszyscy zbieracze są odpowiednio przeszkoleni i znają zasady zbioru: (0) brak spisu; (1) spis niekompletny; (2=M od roku 2) odpowiedni i pełny spis z nazwiskami oraz pełnym adresem; (3) dobre spisy z nazwiskami domowników, którzy również aktywnie uczestniczą w zbiorze.	3 2=M od roku 2	
9.3.b	Zakup produktów odbywa się wyłącznie od zarejestrowanych i przeszkolonych zbieraczy: (0) brak systemu skupu lub nie działa; (1) istnieje system skupu; (2=M od roku 2) system skupu umożliwia kupowanie wyłącznie od zarejestrowanych zbieraczy; (3) bardzo dobrze zorganizowany system skupu.	3 2=M od roku 2	
9.3.c	Pod nazwiskiem jednego zarejestrowanego zbieracza funkcjonują wyłącznie członkowie jego/jej najbliższej rodziny (z tego samego gospodarstwa domowego). Działania tych zbieraczy są nadzorowane i odpowiednie (identyczne zasady jak dla zarejestrowanych zbieraczy): (0) brak / minimalna informacja o zbieraczach; (1) "zbiorowi zbieracze" niepoddani nadzorowi (jeden zarejestrowany zbieracz z nieznaną liczbą faktycznych pomocników); (2=M od roku 3) zbiór dokonywany wyłącznie przez członków tego samego gospodarstwa domowego, który są informowani przez głównego zbieracza; liczba zbieraczy w obrębie gospodarstw znana / udokumentowana; (3) każdy zbieracz znany z nazwiska, wszyscy aktywni zbieracze zachęceni są do udziału w szkleniach.	3 2=M od roku 3	
9.3.d	Zbieracze są odpowiednio poinformowani o granicach obszarów zbioru i o terenach wyłączonych ze zbioru oraz niewielkich źródłach skażeń, które uniemożliwiają zbiór produktów organicznych: (0) zbieracze niepoinformowani / nieświadomi istnienia granic; (1=M) podstawowa wiedza i brak większych ograniczeń lokalnych ze względu na zanieczyszczenia; (2) odpowiednio poinformowani; (3) zbieracze są doskonale poinformowani.	3 1=M	
9.3.e	Zbieracze są przeszkoleni, świadomi i kompetentni w następujących zagadnieniach: · Rośliny objęte zbiorem (w tym wiedza o częściach zbieranych, minimalnych wymogach jakościowych etc. · Zrównoważone metody zbioru (takie jak w zasadach wewnętrznych) · Obchodzenie się z zebrany materiał (0) nieświadomi instrukcji wewnętrznych dotyczących zbioru i obchodzenia się; (1=M od roku 1) podstawowa wiedza; (2=M od roku 2) zbieracze są przeszkoleni, świadomi i kompetentni w wypełnianiu wewnętrznych instrukcji; (3) zbieracze są doskonale poinformowani.	3 1=M rok 1 2=M od roku 2	
9.3.f	Implementacja instrukcji zbioru: metody zbioru, zbierane części: (0) nie zaimplementowane; (1=M rok 1i2) podstawowa implementacja instrukcji zbioru; (2=M od roku 3) działa odpowiednia system implementacji, zbiór odbywa się wg instrukcji zbioru; (3) zbieracze dobrze obeznani z instrukcjami zbioru.	3 1=M rok 1i2 2=M od roku 3	

PK NR	Punkty kontrolne 9.3 Implementacja przez zbieraczy zasad zrównoważonego zbioru	MAX	Wynik
9.3.g	Dokumentacja częstości zbioru oparta na faktycznej bytności oraz wywiadach ze zbieraczami: (0) wyraźnie wyższa częstość w niektórych obszarach, zbieracze nieświadomi ograniczeń w częstotliwości zbioru i wskazówki świadczące o nadmiernym zbiorze; (1= M rok 1) brak wskazówek świadczących o nadmiernym zbiorze lecz zbieracze nieświadomi ograniczeń w częstości zbioru lub często zbierają części w pewnych rejonach niż wynika to z instrukcji; (2= M od roku 3) częstość zbioru wg oficjalnych wskazówek, brak oznak nadmiernego zbioru nawet w często odwiedzanych rejonach; (3) bardzo niski wpływ zbioru. Gatunki wysokiego ryzyka → patrz dodatkowy wskaźnik 9.3.g (Part II)	3 1= M rok 1 2= M od roku 3	
9.3.h	Zbieracze nie zbierają tego samego surowca w częstości i ilości niezgodnej z wymogami FairWild (poza obszarem zbioru / łamiąc zasady tego Standardu): (0) zbiór tego samego surowca dla innego odbiorcy bez poszanowania zasad zbioru; (2) wszystkie gatunki zbierane są wg wewnętrznych instrukcji zbioru; (3) odbywa się wyłącznie zbiór wg systemu FairWild zgodny z planem zarządzania FairWild.	3	
9.3.i	Istnieją efektywne zasady wyłączenia ze zbioru obszarów uznanych za skażone lub intensywnie użytkowanych rolniczo (instrukcja zbioru, szkolenia zbieraczy): (0) zbiór prowadzony w terenach skażonych; (1) brak jasnych zasad lecz zbiór nie jest prowadzony w terenie skażonym; (2= M od roku 2) brak źródeł skażenia LUB efektywne zasady wyłączenia ze zbioru terenów skażonych. <i>Jeżeli nie dotyczy lub istnieje certyfikat organiczny → (2)</i>	3 2= M od roku 2	
9.3.j	Implementacja instrukcji zbioru: limity ilościowe: (0) brak systemu; (1) podstawowe zasady; (2= M) istnieje odpowiedni system zarządzania; zbieracze ściśle stosują się do zasad zbioru i są informowani o limitach ilościowych; (3) zbieracze są w pełni świadomi zasad zbioru i aktywnie współdziałają w ich implementacji poprzez dyskusje i działania monitoringowe.	3 2= M	
	SUMA	MAX	CNP
	Wynik maksymalny / Całkowita Norma Punktowa / Wynik	30	20

9.4. Szkolenie i rozwój zasobów ludzkich

Osoby zarządzające zasobami oraz zbieracze mają odpowiednie umiejętności (szkolenie, nadzór, doświadczenia) do wprowadzania zaleceń planu zarządzania i stosowania się do wymogów niniejszego Standardu.

PK NR	Punkty kontrolne 9.4 Szkolenie i rozwój zasobów ludzkich	MAX	Wynik
9.4.a	Wszyscy członkowie personelu zarządzającego zasobami są przeszkoleni, świadomi i kompetentni w kwestiach związanych ze zrównoważonym rozwojem i znają wewnętrzne instrukcje zbioru: (0) brak szkoleń; (1) bardzo pobieżne; (2) odpowiednie szkolenie; (3) zaawansowane	3	
9.4.b	Wszyscy członkowie personelu zarządzającego zasobami są przeszkoleni, świadomi i kompetentni w sprawach społecznych i związanych z uczciwym handlem oraz znają stosowne wewnętrzne zasady i procedury (praca dzieci przy zbiorze, zakaz dyskryminacji, administrowanie i użycie Premii FairWild, aktywizacja zbieraczy, etc.): (0) brak szkoleń; (1) bardzo pobieżne; (2) odpowiednie szkolenie; (3) zaawansowane	3	
9.4.c	Personel odpowiedzialny za skup jest przeszkolony, świadomy i kompetentny w implementowaniu wewnętrznych zasad dot. postępowania i jakości: (0) brak przeszkolenia, brak zrozumienia zasad; (1) brak formalnego przeszkolenia lecz dość dobrze poinformowany; (2) przeszkolony i świadomy zasad postępowania; (3) doskonale przeszkolenie i wiedza.	3	
9.4.d	Dostępne są odpowiednie materiały szkoleniowe dla zbieraczy: (0) brak takich materiałów; (1) szkolenie ustne, informacja skrótowa; (2) odpowiednie materiały szkoleniowe; (3) zaawansowane materiały szkoleniowe i system szkoleń.	3	
9.4.e	Każdy zbieracz otrzymuje kompletne szkolenie wstępne o zasadach zrównoważonego zbioru: (0) brak szkolenia; (1) krótkie, podstawowe szkolenie, brak dokumentacji; (2= M od roku 2) wszyscy zbieracze są przeszkoleni; szkolenia są udokumentowane; (3) zapewnione są bardzo dobre szkolenia.	3 2= M od roku 2	
9.4.f	Szkolenia są regularnie powtarzane, w miarę potrzeb. Zbieracze są poinformowani i szczegółowo przeszkoleni w zakresie wszelkich nowych roślin oraz istniejących problemów ze zbiorem w sposób zrównoważony: (0) brak szkoleń; (1) dobre szkolenia podstawowe; (2= M od roku 3) w miarę potrzeb określających poziom zagrożenia zbioru dostępne są nowe szkolenia; (3) bardzo dobry system szkoleń.	3 2= M od roku 3	
9.4.g	Zbieracze są informowani i szkoleni w zakresie aspektów społecznych FairWild, odpowiednio: - socjalnych uwarunkowaniach operacji FairWild: brak dyskryminacji, uczciwe relacje pomiędzy przedsiębiorstwem i zbieraczami w procesach decyzyjnych, systemie wypłat na czas, zaangażowaniu w ustalanie uczciwych cen - pracy dzieci lub ich pomocy w zbiorze - procesach decyzyjnych i wizji wykorzystania Premii FairWild Zbieracze są: (0) nieświadomi jakichkolwiek społecznych implikacji zbioru FairWild; (1= M od roku 2) przekazano im podstawowe informacje; (2) zbieracze są przeszkoleni i świadomi aspektów społecznych i związanych z uczciwym handlem; (3) zbieracze są aktywnie zaangażowani w implementację i usprawnianie aspektów Fair Wild związanych ze sferą socjalną i uczciwym handlem.	3 1= M od roku 2	
	SUMA	MAX	CNP
	Wynik maksymalny / Całkowita Norma Punktowa / Wynik	21	14

9.5. Przejrzystość i uczestnictwo

Procesy zbioru prowadzone są w sposób przejrzysty, z poszanowaniem zasad planowania, z dostępem do informacji, z udziałem wszystkich interesariuszy.

PK NR	Punkty kontrolne 9.5 Przejrzystość i uczestnictwo	MAX	Wynik	
9.5.a	Wiedza o grupach, organizacjach, przedsiębiorstwach, osobach, agencjach etc. zainteresowanych danymi zasobami, terenem zbioru lub potencjalnym jego efektem: (0) brak wiedzy / dokumentacji choć takie grupy realnie istnieją; (1) niektóre firmy/ grupy wspomniane w planie; (2) wszyscy interesariuszy są opisani w planie zarządzania; (3) doskonałe relacje z różnymi grupami interesariuszy.	3		
9.5.b	Utrzymuje się regularne konsultacje i komunikację z ludźmi i grupami, na których wpływa bezpośrednio zbiór i procesy zarządzania zasobami: (0) nie stosowane choć istnieją grupy wyraźnie narażone; (1=M) nie stosowane lecz brak wyraźnego konfliktu interesów ; (2) stosowane; (3) wyraźne wysiłki aby stworzyć i utrzymać dobre relacje.	3 1=M		
9.5.c	Organizacje zbieraczy i społeczności / rdzenni mieszkańcy, na których wpływają procesy związane ze zbiorem są aktywnie włączani w stworzenie i wprowadzanie systemu zarządzania zasobami: (0) nie włączeni; (1=M) przynajmniej regularna informacja i propozycje współpracy; (2) wysiłki aby ściśle współpracować z zainteresowanymi stronami; (3) wyjątkowe wysiłki aby współpracować z zainteresowanymi.	3 1=M		
9.5.d	Konflikty o zasoby z właścicielami sąsiednich terenów / zarządcami lub innymi grupami korzystającymi z zasobów są rozwiązywane lub dyskutowane w sposób systemowy i efektywny: (0) poważne nierozwiązane konflikty; (1) podstawowy, szcątkowy system rozwiązywania sporów; (2) doskonały system LUB brak konfliktów; (3) zbiór pozytywnie postrzegany przez lokalne społeczności i brak poważnych konfliktów.	3		
9.5.e	Streszczenie kluczowych elementów planu zarządzania , odpowiednie roczne plany działania i oceny są dostępne dla zainteresowanych: (0) niedostępne na żądanie; (1) nieuregulowane / brak praktyki lecz także brak prób o takie informacje; (2) jasny komunikat, że streszczenie będzie dostępne na żądanie lub opis zasad i czynności związanych ze zbiorem jest dostępny (np. na stronie www); (3) proaktywny system komunikacji.	3		
SUMA		MAX	CNP	Wynik
Wynik maksymalny / Całkowita Norma Punktowa / Wynik		15	10	

ZASADA 10: STOSOWANIE ODPOWIEDZIALNYCH PRAKTYK BIZNESOWYCH

Zbiór zasobów naturalnych będzie prowadzony tak aby wspierać wysoką jakość rynku, jego wymogi finansowe oraz dotyczące przepływu surowca bez poświęcania zasad ich zrównoważonego pozyskania.

10.1. Wymagania rynku / nabywców

Proces zrównoważonego pozyskania i wysyłki surowca będzie prowadzony i planowany zgodnie z wymogami rynku w sposób zapewniający zatrzymanie lub minimalizowanie zbioru produktów, których zbycie byłoby mało prawdopodobne.

PK NR	Punkty kontrolne 10.1 Wymagania rynku / nabywców	MAX	Wynik
10.1.a	Wymagania rynku są znane (np. zamówienia nabywców, listy specyfikacyjne etc.): (0) brak wiedzy; (1) podstawowe informacje; (2) odpowiednia znajomość wymogów rynku; (3) doskonała.	3	
10.1.b	Zbierane są wyłącznie rośliny spełniające wymogi jakościowe : (0) następuje także zbiór roślin nieużytecznych; (1) drobne niedociągnięcia lecz zasadniczo zgodnie; (2) wypełnione; dobre szkolenie zbieraczy i instrukcje; (3) bardzo dobre zarządzanie zbiorem zapewnia, że zbierane są tylko rośliny o odpowiedniej jakości.	3	
10.1.c	Zarząd organizacji zbioru zawiera umowy z odbiorcami(ca) określające ilość surowca przed rozpoczęciem sezonu zbioru: (0) brak umów, duże marnotrawstwo; (1) w zasadzie brak umów lecz niewielkie marnotrawstwo LUB organizacja zbioru próbowała lecz nie dostała potwierdzenia zamówień od odbiorców; (2) umowy zawarte; (3) doskonały system.	3	
10.1.d	Zarząd organizacji zbioru, mając na uwadze zarządzanie zasobami, zapoznaje się wymogami odbiorców przed potwierdzeniem zamówień i rozpoczęciem zbioru: (0) nie wykonane, wyraźnie brak odniesienia do planu zarządzania zasobami w obowiązujących, związanych ze skupem instrukcjach dla zbieraczy; (1) niekiedy; (2) zawsze lub jest jasne, że zbierana ilość jest dużo mniejsza od limitu zbioru lub innych ograniczeń wynikających ze zrównoważonego zarządzania zasobami; (3) bardzo dobry wewnętrzny system kontroli.	3	
10.1.e	Wewnętrzne instrukcje dot. dostawy surowca opisują procedury jego właściwego przechowywania przez zbieraczy po zbiorze, w skupie oraz w czasie transportu tak, aby minimalizować zanieczyszczenie / spadek jakości: (0) wyraźnie niewystarczające; (1) podstawowe; (2) odpowiednie dla poziomu ryzyka i komplikacji procesu; (3) dobrze rozwinięte procedury.	3	
10.1.f	Przetwarzanie i obchodzenie się z surowcem dokonywane przez zbieraczy jest odpowiednio opisany i regulowany wewnętrznymi procedurami: (0) wyraźnie niewystarczające; (1) podstawowe; (2) odpowiednie dla poziomu ryzyka i komplikacji procesu; (3) dobrze rozwinięte procedury.	3	
10.1.g	Brak zanieczyszczeń w trakcie przechowywania i obchodzenie się z surowcem przez zbieraczy (np. dzięki procedurom ochronnym w czasie przechowywania): (0) wysokie prawdopodobieństwo	3 1=M	

PK NR	Punkty kontrolne 10.1 Wymagania rynku / nabywców	MAX	Wynik
	zanieczyszczenia; (1=M rok 1) niskie prawdopodobieństwo zanieczyszczenia; (2=M od roku 2) jasne procedury i szkolenia powodują, że zanieczyszczenie nie występuje; (3) bardzo wysoki poziom świadomości zbieraczy.	rok 1 2=M od roku 2	
10.1.h	Produkty nie są zanieczyszczane podczas przetwarzania lub przechowywania: (0) zanieczyszczane; (1=M) podstawowy system kontroli lecz małe ryzyko zanieczyszczenia; (2) system obchodzeni się z surowcem efektywnie zapobiega zanieczyszczeniu; (3) dobrze wprowadzony wysoce efektywny system obchodzenia się z surowcem.	3 1=M	
SUMA		MAX	CNP
Wynik maksymalny / Całkowita Norma Punktowa / Wynik		24	16

10.2. Przepływ surowca

Przechowywanie oraz obróbka surowca odbywa się w sposób umożliwiający kontrolę jego przemieszczania się z miejsca zbioru do odbiorcy.

PK NR	Punkty kontrolne 10.2 Przepływ surowca	MAX	Wynik
10.2.a	Dostawy / zamówienia są rejestrowane w rejestrze zakupów , który zawiera przynajmniej datę, nazwę lub kod nabywcy, miejsce zbioru, dostarczona jakość oraz opis surowca a także status FairWild: (0) brak lub dane niekompletne; (1=M) podstawowe dane przynajmniej o nazwie i ilości oraz miejscu zbioru dla celów monitoringowych; (2) odpowiednie, wiarygodne dane; (3) bardzo dobre rejestry.	3 1=M	
10.2.b	Zbieracz otrzymuje pokwitowanie zawierające co najmniej datę, nazwę (lub kod) zbieracza, gatunek i surowiec; ilość oraz status FairWild: (0) brak pokwitowań; (1) bardzo proste pokwitowania, system nie działa w pełni; (2) odpowiednie pokwitowania; (3) bardzo dobry system dokumentacji zakupów.	3	
10.2.c	Istnieje odpowiedni system dokumentowania centralnego przetwarzania / pakowania (dziennik przetwarzania / pakowania) umożliwiający śledzenie partii towaru: (0) brak dokumentacji; (1) podstawowa / niekompletna; (2=M od roku 2) odpowiednia dokumentacja; (3) zaawansowany system dokumentacji.	3 2=M od roku 2	
10.2.d	Dla każdej klasy surowca (np. materiału oczyszczonego, posortowanego, pociętego, przesianego) określony jest ubytek (stosunek ilości zebranej do ilości towaru przetworzonego) oraz skład (w przypadku produktów wieloskładnikowych): (0) nie znany; (1) niepełna informacja; (2) udokumentowana; (3) bardzo dobrze udokumentowane przetwórstwo.	3	
10.2.e	Zbiór oraz identyfikacja, oznakowanie oraz procedury dokumentacyjne pozwalają prześledzić każdą partię towaru aż do miejsca, gdzie została pozyskana : (0) brak możliwości prześledzenia miejsca pochodzenia towaru; (1) podstawowy system / jeszcze nie w pełni działający; (2=M od roku 3) prosty system pozwalający na prześledzenie drogi aż do miejsca zbioru; (3) spójny system identyfikacji partii towaru.	3 2=M od roku 3	
10.2.f	Zakup lub zbiór tego samego surowca poza miejscem podlegającym certyfikacji FairWild : (0) organizacja zbioru zbiera te same gatunki poza miejscami certyfikowanymi przez FairWild; (1=M) ten sam surowiec jest kupowany / zbierany w innych regionach: istnieją przejrzyste procedury oddzielania i etykietowania, dobra dokumentacja kupna i sprzedaży; (2) organizacja zbioru nie kupuje / zbiera tego samego surowca poza miejscami certyfikowanymi przez FairWild; (3) cały zakres działalności organizacji zbioru jest certyfikowany przez FairWild. <i>Jeżeli nie dotyczy → (3)</i>	3 1=M	
10.2.g	Produkty są odpowiednio etykietowane w momencie opuszczenia organizacji zbioru do następnego odbiorcy, zawierają: status FairWild, nazwę produktu, numer przesyłki lub kod centrum skupu: (0) brak jednoznacznego systemu etykietowania; (1) potrzebne są usprawnienia; (2) właściwe etykietowanie lub alternatywnie informacja jest zawarta w dokumentach, towarzyszących konkretnej partii towaru; (3) system numerowania partii towaru i bardzo dobre etykietowanie.	3	
10.2.h	Dokumentacja eksportu i lokalnej sprzedaży pozwala na pełną weryfikację przepływu towaru: (0) brak dokumentów eksportowych/ sprzedażowych; (1) słabe / niekompletne zapisy; (2) szczegółowe faktury zawierające ilość, opis produktów, numer partii lub podobne dane; (3) baza danych i szczegółowe faktury.	3	
10.2.i	Faktury i dokumentacja wysyłkowa zawiera informacje o statusie FairWild produktu: (0) brak odniesienia; (1=M) status FairWild widnieje na fakturze; (2) dokładna dokumentacja wysyłkowa; (3) bardzo dobry system etykietowania i dokumentowania przepływu towarów.	3 1=M	
10.2.j	Faktury i kontrakty sprzedażowe wyszczególniają Premię FairWild : (0) nie wyszczególniona i nawet nie zdefiniowana; (1) uzgodniona lecz nie wyszczególniona w dokumentach; (2) odpowiednio udokumentowana.	2	
10.2.k	Świadectwa transakcyjne dla każdej sprzedaży produktów certyfikowanych wydane przez organ certyfikujący: (0) brak; (1) dla niektórych operacji; (2) dostępne dla wszystkich operacji FairWild.	2	
SUMA		MAX	CNP
Wynik maksymalny / Całkowita Norma Punktowa / Wynik		31	22

10.3. Stabilność finansowa oraz czytelne zasady handlowe

Należy wprowadzić mechanizmy zapewniające finansową stabilność systemów zrównoważonego pozyskania surowców roślinnych z natury.

PK NR	Punkty kontrolne 10.3 Stabilność finansowa oraz czytelne zasady handlowe	MAX	Wynik
10.3.a	Istnieje plan finansowy dla organizacji zbioru, w którym zarządzanie zasobami, ochrona oraz uczciwe ceny dla zbieraczy są kosztami uzyskania dochodu: (0) brak planu; (1) bardzo pobieżny; (2) odpowiedni; (3) zaawansowany.	3	
10.3.b	Naliczanie Premii FairWild: (0) premia nie jest naliczana i wymagana przy sprzedaży FairWild: (1) bardzo słaby system; (2) naliczana jest odpowiednia Premia FairWild jako podstawa ustaleń z odbiorcami, np. 10% średniej ceny wypłacanej zbieraczom lub inny uzgodniony system (np. stała Premia w oparciu o długoterminowe ceny, pozwalająca osiągnąć odpowiednie zasoby finansowe na cele społeczne, niższy procent ale Premia płacone za całą produkcję organizacji zbioru tak aby osiągnąć znaczący efekt społeczny; (3) bardzo dobrze rozwinięty system premiowania i całościowe podejście zgodne z zasadami uczciwego handlu.	3	
10.3.c	Na prośbę organizacja zbioru dzieli się informacjami z odbiorcami w ramach FairWild o cenach uzyskiwanych przez zbieraczy: (0) odmowa udzielenia informacji lub wyraźna dezinformacja; (1) informacje nieco niedokładne / niejasne (2) poprawna informacja o cenach płaconych zbieraczom.	2	
10.3.d	Dochód uzyskany ze zbioru z natury wystarcza na pokrycie kosztów procedur zarządzania zasobami w długim okresie, w tym niezbędnych inwestycji w ochronę zasobów: (0) zbiór wyraźnie nie pokrywa kosztów; (2) wysokie prawdopodobieństwo, że koszty zostaną pokryte, przynajmniej z dodatkowym długoterminowym wsparciem / subsydiami; (3) dobre stosunki z odbiorcami, którzy chcą płacić ceny pokrywające koszty.	3	
10.3.e	Firma w sposób ciągły pracuje na poprawa jakości produktów: (0) brak wysiłków; (1) niewielkie usprawnienia; (2) ciągłe, wyraźne wysiłki; (3) wyjątkowe wysiłki.	3	
10.3.f	W przypadku wyraźnych problemów z jakością lub skarg na jakość: (0) brak kroków naprawczych; (1) niewielkie kompromisowe układy z partnerami handlowymi, pozostają niewielkie spory; (2) partnerzy zgodzili się co do rozwiązania (np. zwrot towaru) i powzięli kroki w celu naprawy sytuacji; (3) wyjątkowo satysfakcjonujące / proaktywne układy. Jeżeli nie dotyczy → (2)	3	
SUMA		MAX	CNP
Wynik maksymalny / Całkowita Norma Punktowa / Wynik		17	12

ZASADA 11: PROMOWANIE ZAANGAŻOWANIA ODBIORCÓW

Odbiorca produktów pozyskanych z natury (np. importer) dokłada starań aby stworzyć wzajemnie korzystny długoterminowy układ z organizacją zbioru oparty na szacunku, przejrzystości i wspieraniu dostawcy w kwestiach wysokiej jakości.

Zobowiązania odbiorcy FairWild jako uczciwego partnera handlowego są weryfikowane na podstawie samooceny i udokumentowanego świadectwa zgodności z dwoma poniższymi kryteriami

- 11.1. Wzajemnie korzystne układy handlowe
- 11.2. Uczciwe ceny i Premia FairWild

Dla tej części nie zdefiniowano wskaźników postępu.

CZĘŚĆ II. DODATKOWE WSKAŹNIKI FAIRWILD DLA GATUNKÓW WYSOKIEGO RYZYKA

Poniższe dodatkowe wskaźniki postępu stosują się do wszelkich organizacji zbierających co najmniej jeden gatunek wysokiego ryzyka.

1.1. Status ochronny gatunków narażonych na zbiór

Status ochronny narażonych gatunków i populacji jest znany i regularnie badany.

PK NR	Punkty kontrolne Part II. Dodatkowe wskaźniki FairWild dla gatunków wysokiego ryzyka	MAX	Wynik
1.1.b	Stosując kryteria FairWild gatunek objęty zbiorem jest umieszczany w kategorii wysokiego ryzyka (HR), lecz na Czerwonej Liście IUCN ma kategorię DD (<i>data deficient</i> / status nierozpoznany) lub nie istnieje światowa, krajowa lub regionalna ocena stanu zagrożenia: (0) brak działań lub planów zbioru danych; (2) organizacja zbioru, w ramach oceny zasobów, zbiera dane potrzebne do oceny zagrożenia; (3) proaktywny zbiór danych potrzebnych do oceny zagrożenia i współpraca z IUCN w sprawie ustalenia kategorii zagrożenia. <i>Jeżeli nie dotyczy → (2)</i>	3	

1.2. System zbioru prowadzony w oparciu o wiedzę

System zbioru i zarządzania jest oparty na właściwym oznaczeniu, skartowaniu, inwentaryzacji, ocenie i monitoringu gatunków narażonych oraz wpływu procesu zbioru.

1.2.c	Skartowanie populacji gatunków wysokiego ryzyka w rejonach zbioru: (0) nie wyszczególnione na mapach, słaba wiedza o lokalizacji populacji; (1) bardzo ogólna wiedza o populacjach objętych zbiorem; dokładna lokalizacja w miejscach prowadzenia zbioru nieznana lub oparta na niedokładnych koordynatach (np. szkic ręczny / mapy z Internetu) ale lokalizacja dobrze znana zarządzającym i wszystkim zbieraczom; (2=M od roku 2) wysokiej jakości mapy (np. oparte na danych GIS / GPS) opisując lokalizację, wielkość i zagęszczenie miejsc prowadzenia zbioru (w niektórych przypadkach mogą określać cały obszar zbioru); (3) bardzo dobra wiedza i dokumentacja o miejscach zbioru / populacje objęte zbiorem w obszarze dozwolonego zbioru.	3 2=M od roku 2	
1.2.l	Gatunki zagrożone (Krytycznie zagrożone CR, Zagrożone EN, Narażone VU – wg kategorii z Czerwonej Listy IUCN lub innej podobnej organizacji): (0) znany jest stopień zagrożenia – brak odpowiedniej świadomości lub wysiłków w celu zrównoważonego wykorzystania takiego gatunku; (2=M) gatunek objęty zbiorem został oceniony jako niezagrożony. Jakikolwiek gatunek zagrożony może podlegać certyfikacji wyłącznie jeżeli organizacja wykazuje świadomość zagrożenia i wyjątkowe sposoby neutralizacji rozpoznanych zagrożeń są włączone i wprowadzane poprzez plan zarządzania. Komitet Techniczny FairWild musi potwierdzić taką certyfikację; (3) stosuje się wyjątkowe metody zapewniające ochronę <i>in-situ</i> i <i>ex-situ</i> zagrożonego gatunku objętego zbiorem.	3 2=M	

1.3. Optymalizacja częstości zbioru

Częstość (*intensywność i częstotliwość*) zbioru kluczowych zasobów nie przekracza w długim okresie czasu możliwości regeneracyjnych danego gatunku.

1.3.c	Dostępne są podstawowe dane inwentarzowe dla każdego gatunku wysokiego ryzyka w rejonie zbioru, w tym: wielkość populacji, rozmieszczenie, struktura wiekowa/wielkościowa populacji, tempo wzrostu/rozmnażania/ generacji: (0) brak informacji; (1) ogólne szacunki; (2=M od roku 2) publikowane dane lub miejscowe obserwacje (w tym wiedza zbieraczy lub miejscowych) potwierdzone przez zbiór danych o konkretnych miejscach i gatunkach. Istnieje system szacowania i monitoringu zasobów dla gatunków i populacji objętych zbiorem w celu uzupełnienia wiedzy; (3) doskonałe informacje podstawowe o gatunku objętym zbiorem (np. dotyczące go badania naukowe).	3 2=M od roku 2	
1.3.d	Jakość danych stosowanych dla określenia limitów zbioru dla każdego gatunku wysokiego ryzyka: (0) brak rozsądnych limitów i odniesienia do wieloletnich praktyk zbioru; (1) bardzo szacunkowe ustalenia limitów;; (2=M) limity zbioru są poparte przez ocenę stanu i monitoring zasobów konkretnych miejsc i gatunków oraz wiedzę zbieraczy; (3) bardzo dobry system.	3 2=M	
1.3.e	Optymalizacja limitów zbioru dla gatunków / części w świetle zasad zrównoważonego pozyskania: (0) brak danych; (1) brak wskazówek, że obecne / obowiązujące limity zmniejszają jakość zasobów lub ich dostępność w miejscu zbioru; (2=M) maksymalne limity zbioru ustalone w planie zarządzania są poparte danymi inwentarzowymi/ oszacowaniem tempa wzrostu / plonowania , które są znacząco większe niż wolumin zbioru ; limity są odpowiednio korygowane w oparciu o okresowy monitoring tempa wzrostu / plonowania i wpływu zbioru; (3) limity poparte ukierunkowanymi badaniami naukowymi.	3 2=M	

1.3.f	Optymalizacja częstości zbioru gatunków wysokiego ryzyka wg ustalonych zasad zbioru: (0) zbiór wyraźnie przewyższa tempo odtwarzania zasobów; (1) dostępne są wyłącznie podstawowe dane (także monitoringowe), brak jednak oznak pogorszenia stanu populacji; (2=M) zbiór nie przewyższa tempa odtwarzania roślin dorosłych kluczowego gatunku lub części objętych zbiorem w regionie objętym zbiorem; (3) częstość zbioru jest zdecydowanie niższa niż tempo odtwarzania zasobów.	3 2=M	
1.3.l	Jeżeli zbiór hamuje rozmnażanie roślin, ustalona jest proporcja dorosłych, rozmnażających się osobników, które mają pozostać w populacji objętej zbiorem aby utrzymać progowe zagęszczenie populacji oraz jej strukturalną i genetyczną różnorodność: (0) brak danych bazowych i monitoringowych, brak także planu ich uzyskania lub monitorowania populacji; (1) bazowe dane inwentaryzacyjne umieszczone w ocenie stanu zasobów; (2=M od roku 3) bazowe dane inwentaryzacyjne i monitoringowe umieszczone w planie zarządzania są dostosowane do poziomu zagrożenia konkretnego gatunku; (3) doskonały system. <i>Jeżeli nie dotyczy → (2)</i>	3 2=M od roku 3	

9.1. Plan zarządzania gatunkiem / obszarem

Plan zarządzania gatunkiem / obszarem definiuje elastyczne i praktyczne procesy zarządcze oraz praktyki zbierackie.

9.1.h	Plan zarządzania opisuje inne aktywności w rejonie zbioru będące potencjalnym zagrożeniem dla utrzymania gatunków i siedlisk (np. inne firmy zbierające w tym samym rejonie): (0) nieopisane, nieznanne, brak wysiłków aby zmierzyć się z zagrożeniem; (1) bardzo pobieżna informacja, niewielkie wysiłki w celu współpracy; (2) znani są inni gracze i udokumentowana jest podstawowa informacja o ich aktywności w rejonie zbioru; (3) dobra współpraca i komunikacja z innymi użytkownikami.	3	
9.1.i	Plan zarządzania zawiera strategię zapobiegania lub minimalizowania rozpoznanych zagrożeń dla utrzymania zrównoważonego zbioru (licznie zbieracze w okolicy, źródła zanieczyszczeń, etc.): (0) brak strategii lub działań choć ewidentnie potrzebne; (1) pewne sposoby i działania aby zmniejszyć zagrożenie lecz jeszcze nie sformalizowane w planie zarządzania; (2=M od roku 2) odpowiednia strategia LUB brak znanych zagrożeń; (3) wyjątkowe wysiłki. <i>Jeżeli nie dotyczy → (2)</i>	3 2=M od roku 2	

9.2. Inwentaryzacja, ocena i monitoring

Zarządzanie procesem zbioru z natury jest poparte stosowną i praktyczną inwentaryzacją zasobów oraz oceną i monitoring skutków zbioru.

9.2.a	Ocena i regularny monitoring zasobów i siedlisk gatunku wysokiego ryzyka jest dokonywany, dokumentowany i włączony do planu zarządzania: (0) brak monitoringu, nie planuje się; (1) prosty / nieformalny monitoring, brak pisemnych procedur; (2=M od roku 2) zdefiniowane i odpowiednie procedury oceny zasobów i regularny monitoring są opisane w planie zarządzania i implementowane; (3) zaawansowany system, personel o wysokiej wiedzy.	3 2=M od roku 2	
-------	--	--------------------	--

9.3. Implementacja przez zbieraczy zasad zrównoważonego zbioru

Organizacja zbioru z natury zapewnia, iż dany surowiec będzie zbierany wyłącznie przez przeszkolonych i kompetentnych zbieraczy oraz monitoruje skuteczną implementację przez zbierających odpowiedniej Instrukcji dla Zbieraczy.

9.3.g	Dokumentacja częstości zbioru oparta na faktycznej bytności oraz wywiadach ze zbieraczami → wszystkie gatunki wysokiego ryzyka: (0) wyraźnie wyższa częstość zbioru w niektórych obszarach, zbieracze nieświadomi ograniczeń w częstotliwości zbioru i wskazówki świadczące o nadmiernym zbiorze; (1) brak wskazówek świadczących o nadmiernym zbiorze lecz zbieracze nieświadomi ograniczeń w częstości zbioru lub często zbierają częściej w pewnych rejonach niż wynika to z instrukcji; (2=M) częstość zbioru wg oficjalnych wskazówek, brak oznak nadmiernego zbioru nawet w często odwiedzanych rejonach; (3) bardzo niski wpływ zbioru. <i>Jeżeli nie dotyczy → (2)</i>	3 2=M	
-------	--	----------	--

	SUMA Część II Dodatkowe Punktu Kontrolne dla Operacji zbioru Gatunków Wysokiego Ryzyka	MAX	CNP	Wynik
	Wynik maksymalny / Całkowita Norma Punktowa / Wynik	36	24	

PIŚMIENNICTWO

- ABABOUC, L. 2002. Fish trade, safety, quality, and environmental issues. PowerPoint presentation. UNCTAD Workshop on standards and trade. Geneva, 16-17/5/2002.
- BIOFOUNDATION. 2008. Fair for Life Certification Programme. Biofoundation, Weinfelden, Switzerland. http://www.fairforlife.net/logicio/client/fairforlife/file/IMO_SFT_Programme_Version3_Feb08.pdf
- BROWN, L., D. ROBINSON, and M. KARMANN. 2000. The Forest Stewardship Council and Non-timber Forest Product Certification: a Discussion Paper. Appendix A. Draft Principle 11. FSC NTFP Working Group, 1997.
- COONEY, R. 2004. The Precautionary Principle in Biodiversity Conservation and Natural Resource Management: An issues paper for policy-makers, researchers and practitioners. IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge, UK.
- CUNNINGHAM, A B. 2001. *Applied ethnobotany: people, wild plant use and conservation*. Earthscan, London.
- EDQM. 2007. *The European Pharmacopoeia*. 6th edition.
- FSC. 2000. Principles and Criteria. Forest Stewardship Council.
- FSC. 2006. Chain of Custody Certification. Forest Stewardship Council.
- FWF. 2010a. *FairWild Standard: Version 2.0*. FairWild Foundation, Weinfelden, Switzerland.
- FWF. 2010b. *FairWild Standard: Version 2.0. Performance Indicators*. FairWild Foundation, Weinfelden, Switzerland.
- HOLLING, C.S. 1978. *Adaptive environmental assessment and management*. John Wiley and Sons, New York.
- ILO. 1958. C111 Discrimination (Employment and Occupation) Convention. International Labour Organization, Geneva
- ISEAL. 2004. ISEAL Code of Good Practice for Setting Social and Environmental Standards. International Social and Environmental Accreditation and Labelling Alliance. P005 Final Public Draft, version 3, January 2004.
- IUCN. 2001. *IUCN Red List Categories and Criteria: Version 3.1*. IUCN Species Survival Commission. IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge, UK.
- LAMMERTS VAN BUEREN, E.M., AND E.A. BLOM. 1997. *Hierarchical Framework for the Formulation of Sustainable Forest Management Standards*. The Tropenbos Foundation, Leiden, The Netherlands.
- LEAMAN, D. and A.B. CUNNINGHAM. 2008. Resource assessment: a guide to implementing Principle 1: maintaining MAP resources. Guidance for implementing the ISSC-MAP. Draft for review and comment, 08-04-08.
- MPSG. 2007. *International Standard for Sustainable Wild Collection of Medicinal and Aromatic Plants (ISSC-MAP)*. Version 1.0. Bonn, Gland, Frankfurt, and Cambridge: Bundesamt für Naturschutz (BfN), MPSG/SSC/IUCN, WWF Germany, and TRAFFIC.(BfN-Skripten 195).
- MEINSHAUSEN F, S. WINKLER, R. BÄCHI, F. STAUBLI, and K. DÜRBECK. 2006. *FairWild Standards, Version 1 (11/2006)*. FairWild Foundation, Weinfelden, Switzerland.
- PETERS, C.M. 1994. Sustainable Harvest of Non-Timber Plant Resources in Tropical Moist Forest: An Ecological Primer. Biodiversity Support Programme and World Wildlife Fund, Washington, DC
- PIERCE, A.R. and S.A. LAIRD. 2003. *In search of comprehensive standards for non-timber forest products in the botanicals trade*. International Forestry Review 5(2): 138-147.

- SAI. 2004. Guidance Document for Social Accountability 8000. Social Accountability International, New York.
- SCHROEDER, D. 2007. Benefit sharing: it's time for a definition. *Journal of Medical Ethics* 33:205-209.
- SECO. 2005. *A Guide to Using the Working Draft ABS Management Tool*. State Secretariat for Economic Affairs. Berne, Switzerland.
- SHANLEY, P., A.R. PIERCE, S.A. LAIRD, and A. GUILLEN. 2002. *Tapping the Green Market: Certification and Management of Non-timber Forest Products*. Earthscan.
- UNCTAD. 2008. International Requirements for Organic Certification Bodies. United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD), Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO) and International Federation of Organic Agriculture Movements (IFOAM), Geneva, Rome and Bonn.
http://www.unctad.org/trade_env/itf-organic/meetings/itf8/IROCB_0809%20.pdf
- UNEP. 2001. *Convention on Biological Diversity: Text and Annexes*. United Nations Environment Programme. UNEP/CBD/94/1.
- WALTERS, C.J. 1986. *Adaptive management of renewable resources*. McMillan, New York.
- ZABEL, R.W., C.J. HARVEY, S.L. KATZ, T.P. GOOD, and P.S. LEVIN. 2003. Ecologically sustainable yield. *American Scientist* 91(2): 150+.

ZAŁĄCZNIK 1. AKRONIMY I SKRÓTY

ABS	Dostęp i podział zysków / Access and benefit-sharing
BfN	Niemiecka Agencja federalna Ochrony Przyrody / Bundesamt für Naturschutz
CBD	Konwencja o Różnorodności Biologicznej / Convention on Biological Diversity
EDQM	Europejska Dyrekcja ds. Jakości Leków i Opieki zdrowotnej / European Directorate for the Quality of Medicines and HealthCare
FSC	Rada Dobrej Gospodarki Leśnej / Forest Stewardship Council
FWF	Fundacja FairWild / FairWild Foundation
HR	Wysokiego ryzyka / High Risk
ILO	Międzynarodowa Organizacja Pracy / International Labour Organisation
IMO	Institute for Marketecology
ISSC-MAP	Międzynarodowy Standard Zrównoważonego Pozyskania Dzikich Roślin Leczniczych i Aromatycznych / International Standard for Sustainable Wild Collection of Medicinal and Aromatic Plants
IUCN	Międzynarodowa Unia Ochrony Przyrody / International Union for Conservation of Nature
MAT	Warunki wzajemnie uzgodnione / Mutually Agreed Terms
MAP	Rośliny lecznicze i aromatyczne / Medicinal and aromatic plant
MPSG	Grupa Specjalistyczna IUCN/SSC ds. Roślin Leczniczych / Medicinal Plant Specialist Group of the IUCN/SSC
NTFP	Leśne Produkty Nie-drzewne / Non-timber Forest Product
PIC	Zgoda po Uprzednim Poinformowaniu / Prior Informed Consent
SECO	Szwajcarski Federalny Sekretariat ds. Fianansowych
SSC	Komisja Gatunków Zagrożonych / Species Survival Commission
UNCTAD	Konferencja Narodów Zjednoczonych ds. Handlu I Rozwoju / United Nations Conference on Trade and Development
UNEP	Program Środowiskowy ONZ / United Nations Environment Programme

ZAŁĄCZNIK 2. SŁOWNICZEK⁶

Termin	Definicja	Źródło
Dostęp i podział zysków (ABS)	W międzynarodowym języku prawnym oznacza proces przekazania właścicielowi zasobu części profitów/zysków pochodzących z wykorzystania zasobów genowych lub wiedzy tradycyjnej. Szeroka definicja obejmuje użycie zasobów biologicznych, wiedzy, technologii, wynalazków lub praktyk lokalnych społeczności.	SCHROEDER 2007
Dziecko	Każda osoba poniżej 15 roku życia, chyba że lokalne prawo odnoszące się do wieku minimalnego zastrzega wyższy wiek dla pracowników lub obowiązku szkolnego, w takich wypadkach stosuje się wiek wyższy. Jeżeli jednak lokalne prawo, w zgodzie z wyjątkiem 138 o krajach rozwijających się Konwencji ILO, ustala wiek minimalny na 14 lat, stosuje się wiek niższy.	SAI 2004
Dyskryminacja	Jakiegokolwiek odmienne traktowanie, wyłączenie, preferowanie ze względu na rasę, kolor skóry, płeć, wyznanie, poglądy polityczne, narodowość lub pochodzenie społeczne, które skutkuje nierównością szans lub traktowania w zatrudnieniu czy pracy; także każde inne odmienne traktowanie, wyłączenie czy preferowanie, które skutkuje nierównością szans lub traktowania w zatrudnieniu czy pracy	ILO 1958
Ekosystem	Ogół organizmów zamieszkujących dane siedlisko, stanowiących funkcjonalną całość.	FSC 2000
Gatunki narażone	Gatunki roślin i zwierząt opisane kategorią zagrożenia w odpowiednich aktach prawnych lub w <i>IUCN Red List Categories and Criteria version 3.1</i> .	IUCN 2001
Gatunek zagrożony	Każdy gatunek, który jest narażony na wyginięcie w obrębie całości lub znacznej części swego zasięgu	FSC 2000
Harmonizacja	Proces uzgadniania zawartości dwóch lub więcej standardów. Czynności, które ułatwiają harmonizację obejmują, lecz nie ograniczają się do, stosowanie wspólnych kryteriów i	ISEAL 2004

⁶ Niektóre z terminów zostały umieszczone w niniejszym słowniczku ponieważ występują w Standardzie FairWild Wersja 2.0 (FWF 2010).

Termin	Definicja	Źródło
	wskaźników, ustalenie wspólnych celów, zaadoptowanie wspólnych struktur prezentowania standardów oraz przygotowanie i adaptację jednego międzynarodowego standardu.	
Kryterium	Stan lub aspekt procesu albo systemu, w którym ten powinien się znajdować w wyniku stosowania zasady. Sposób w jaki formułowane są kryteria powinien umożliwić wyrokowanie o stopniu ich wypełnienia w danej sytuacji.	LAMMERTS VAN BUEREN & BLOM 1997
	Standard, na którym można oprzeć osąd lub decyzję, charakterystyczna cecha lub znak.	ENCYCLOPAEDIA BRITANNICA 2006
	Sposób oceny czy dana zasada została spełniona. Kryterium nadaje znaczenie i operacyjność zasadzie, nie będąc jednocześnie miarą jakości wykonania.	SHANLEY et al. 2002
	Wskazuje, co określa standard.	ISEAL 2004
	Sposób oceny, czy Zasada FSC została wypełniona bądź nie.	FSC 2000
Leki ziołowe	Głównie całe lub rozdrobnione rośliny, glony, porosty lub grzyby, ich części, w stanie nieprzetworzonym, zwykle w postaci suszonej lub świeże. Niektóre soki lub żywice nie podlegające przeróbce również są uważane za leki ziołowe. Są one precyzyjnie definiowane poprzez nazwę botaniczną wg systemu binominalnego (rodzaj, epitet gatunkowy, odmiana i autor).	EDQM 2007
Leśne produkty nie-drzewne	Wszelkie produkty leśne z wyłączeniem drewna, w tym inne materiały uzyskiwane z drzew, np. żywica i liście, oraz produkty pochodzące od innych gat. roślin i zwierząt	FSC 2000
	Wszystkie produkty, inne niż drewno, które mogą być zbierane do celów osobistych lub na sprzedaż. Mogą pochodzić z pierwotnych i naturalnych lasów, lasów półnaturalnych i plantacji leśnych, zgodnie z definicją regionalnych grup roboczych FSC	FSC 2000
Łańcuch handlowy	Droga przepływu surowców i materiałów z lasu do konsumenta, zawierający wszystkie następujące po sobie etapy przetwarzania, przeróbki, obróbki i dystrybucji.	FSC 2006
	System śledzenia produktów umożliwiający organom certyfikującym prześledzenie drogi	SHANLEY et al. 2002

Termin	Definicja	Źródło
	każdego produktu leśnego z miejsca pochodzenia, poprzez zbiór, przetwarzanie, przechowywanie do momentu sprzedaży.	
Niepełnoletni pracownicy	Każdy pracownik powyżej wieku dziecka do 18 roku życia. Dla uproszczenia niniejszy Standard przyjmuje przedział 15-18 lat.	Zaadoptowane z SAI 2004
Obszar chroniony	Obszar określony geograficznie, przeznaczony lub zarządzany w sposób pozwalający osiągnąć założone cele ochronne	UNEP 2001
Ochrona <i>Ex-situ</i>	Ochrona składników różnorodności biologicznej poza ich naturalnymi siedliskami.	UNEP 2001
Ochrona <i>In-situ</i>	Proces ochrony ekosystemów i naturalnych siedlisk oraz utrzymania i restytucji żywotnych populacji w ich naturalnych środowisku oraz, w przypadku gatunków udomowionych, miejscu, gdzie uzyskano ich charakterystyczne cechy.	UNEP 2001
Operator	Jednostka lub przedsiębiorstwo odpowiedzialni za zapewnienie, że proces produkcji odpowiada w sposób ciągły standardom, na których opiera się certyfikacja.	UNCTAD 2008
Organizacja zbioru	Całość organizacji lub przedsiębiorstwa odpowiedzialnego za implementację wymogów niniejszego Standardu, zwykle firma lub organizacja, która zarządza procesem zbioru i sprzedaje pozyskane w naturze produkty.	ZAADAPTOWANE z SAI 2004
Ostrożności zasada	Podejście do procesów niepewnych, które umożliwia uniknięcie poważnych lub nieodwracalnych szkód środowiskowych, stosowane zanim w sposób naukowy da się takie szkody określić.	COONEY 2004
Plan zarządzania	Pisemny dokument, w którym osoba lub komitet zarządzający zasobem ustala cele i sposoby ich osiągnięcia w danym okresie czasu. Plan zarządzania FairWild ustala standardy i procedury, odpowiedzialność i sposoby działania niezbędne do wypełnienia zasad Standardu FairWild.	WINKLER 2008
Plon	Plon zbieralny: maksymalna ilość możliwa do zebrania.	Patrz PETERS 1996
	Plon zrównoważony: zbiór w tempie równym szybkości odtwarzania zbieranego materiału, często określany jako roczny przyrost.	ZABEL et al. 2003

Termin	Definicja	Źródło
Praca przymusowa	Każdy rodzaj pracy lub usługi, który jest uzyskany od człowieka pod groźbą kary [i] która nie została zaoferowana w sposób dobrowolny lub która jest konieczna jako sposób pokrycia długu	SAI 2004
Pracownicy	Całość personelu pracującego w organizacji włączając robotników, pracowników stałych, sezonowych, czasowych, zagranicznych, dorywczych i podwykonawczych	BIO FOUNDATION 2008
Prawa zwyczajowe	Przywileje wynikające z długotrwałych nawyków lub działań zwyczajowych, stale powtarzane, które zyskały, w wyniku powtarzania i stałego przyzwolenia, rangę prawa w danym obszarze geograficznym lub grupie społecznej.	FSC 2000
Premia FairWild	Dodatkowa kwota dodawana do cen FairWild wszystkich produktów z certyfikatem FairWild nabywanych od zbieraczy. Premia FW musi być zarządzana oddzielnie od jakichkolwiek innych zysków, a jej użycie jest ściśle ograniczone do uzgodnionych projektów socjalnych lub większych wypłat dla producentów. W początkowych latach może być również wykorzystana do pokrycia kosztów poprawy stanu ekologicznego zasobów, np. przeprowadzenia ich zadowalającej oceny lub zbioru okazów referencyjnych.	FWF 2010b
Przejrzystość przepływu	Możliwość prześledzenia historii, zastosowania lub lokalizacji dowolnego obiektu dzięki sposobom rejestrowanej identyfikacji	ABABOUC 2002
Punkt weryfikacyjny	Opisuje sposób, w jaki wskaźnik jest mierzony w warunkach terenowych (np. dane lub informacje, które szczegółowość lub łatwość oceny wskaźnika). Zamierzeniem procesu nie jest ustalenie minimalnego zestawu punktów weryfikacyjnych, lecz zaadoptowanie punktów najlepiej charakteryzujących region, produkt, klasę, rozmiar operacji etc. Punkty weryfikacyjne nadają znaczenie, precyzję i zwykle także uszczegóławiają geograficznie wskaźnik. Numeryczne parametry mogą być ustalane dla punktów weryfikacyjnych związanych z konkretnymi przypadkami lub miejscami.	SHANLEY et al. 2002
Rolnictwo organiczne	Systemowe podejście bazujące na zastosowaniu procesów dających w efekcie	IFOAM 2004

Termin	Definicja	Źródło
(r. ekologiczne)	ekosystemy użytkowane w sposób zrównoważony, bezpieczną żywność, dobre odżywienie, poszanowanie praw zwierząt oraz sprawiedliwość społeczną. Produkcja organiczna jest zatem czymś więcej niż tylko systemem produkcji, który odbywa się poprzez stosowanie /niestosowanie pewnych technologii.	
Różnorodność biologiczna	Zróżnicowanie występujące pomiędzy organizmami żywymi pochodzącymi, m.in. lądowych, morskich i innych wodnych ekosystemów oraz kompleksów ekologicznych, których są częścią, obejmuje także zróżnicowanie wewnątrz- i międzygatunkowe oraz ekosystemowe.	UNEP 2001
Serwituty (służebności)	Prawo wykorzystania zasobów leśnych, definiowane przez miejscową tradycję, umowy lub zgodę innych jednostek posiadających prawo dostępu. Prawa takie mogą ograniczać wykorzystanie pewnych zasobów w ramach określonych limitów konsumpcji lub określonych technik zbioru.	FSC 2000
Siedlisko	Miejsce typowego występowania danego organizmu lub populacji	UNEP 2001
Standard	Zdefiniowana zasada, prawo lub norma.	ENCYCLOPAEDIA BRITANNICA 2006
	Zasady + kryteria = standard.	FSC 2000
	Standard praktyczny = zgoda co do zasady (ustalone wymogi / wynik lub warunki, które należy osiągnąć w istniejących okolicznościach, stosowane do wszystkich uczestników) + wskazówki (elastyczne, aby można je stosować w rzeczywistości i dostosowywać do istniejących okoliczności, poziomu i sektorów), dokumentacja i system raportowania (aby osiągnąć przejrzystość w stosowaniu zobowiązań i wskazówek)	SECO 2005
	Dokument przeznaczony do szerokiego i częstego stosowania, zawierający zasady, wskazówki lub charakterystyki produktów lub związanych z nimi procesów i metod produkcji. Jego zastosowanie nie jest obligatoryjne. Może także zawierać lub odnosić się wyłącznie do wymogów terminologii, symboli, sposobów pakowania, oznaczania, etykietowania, które określają	ISEAL 2004

Termin	Definicja	Źródło
	produkt, proces lub metodę produkcji.	
Tytuł własności	Uwarunkowane społecznie przywileje posiadane przez osoby lub grupy, opisane formalnie lub zwyczajowe, dotyczące „zastawu praw i obowiązków” wynikających z własności, utrzymania, dostępu i / lub wykorzystania określonego terenu i znajdujących się na nim zasobów (np. drzew, roślin, wody, minerałów, etc.)	FSC 2000
Warunki wzajemnie uzgodnione	M.in. warunki i metody dostępu oraz podziału zysków, wynegocjowane pomiędzy użytkownikiem i dostawcą, biorące pod uwagę także inne zainteresowane strony.	SECO 2005
Wiedza i praktyki tradycyjne	Wiedza i praktyki jednostkowe lub grupowe, odnoszące się do rdzennych mieszkańców i lokalnych społeczności, związane z zasobami genowymi i odnoszące się do ochrony oraz zrównoważonego wykorzystania zasobów biologicznych.	SECO 2005
Wskazówka	Pouczenie dotyczące postępowania	ENCYCLOPAEDIA BRITANNICA 2006
Wskaźnik	Ilościowy lub jakościowy parametr, który może podlegać ocenie w odniesieniu do kryterium.	LAMMERTS VAN BUEREN and BLOM 1997
	Ilościowy lub jakościowy parametr, który może podlegać ocenie w odniesieniu do kryterium. Opisuje w sposób umożliwiający obiektywną weryfikację, cechy ekosystemu lub systemu społecznego. Jako wartości progowe uznaje się minimalną lub maksymalną dopuszczalną wartość wskaźnika (jest to sposób ilościowego lub jakościowego pomiaru zgodności). Zakłada się, że wskaźnik zawiera miarę zgodności jest zatem określany jako wskaźnik postępu.	SHANLEY et al. 2002
	Sposób pomiaru wypełnienia kryterium	ISEAL 2004
Wymiar zbioru	Wymiar: poziom jaki coś osiąga: zakres. Zakres: wymiar obróbki, czynności lub wpływu: zakres operacji Skala: charakterystyczny rozmiar lub stopień < projekty wykonywane w dużej skali Proporcja: stała zależność pomiędzy dwiema rzeczami, określona wartość, ilość, wielkość lub stopień czegoś mierzonego w zależności od innej wielkości	ENCYCLOPAEDIA BRITANNICA 2006

Termin	Definicja	Źródło
	<p>Intensywność: miara ilości (w skali siły lub energii) na daną jednostkę (powierzchni, ładunku, masy, czasu)</p> <p>Częstotliwość: liczba powtórzeń procesu odbywającego się okresowo w jednostce czasu</p> <p>Objętość: ilość przestrzeni zajmowanej przez trójwymiarowy obiekt, mierzona w jednostkach sześciennych; ilość substancji zajmująca określoną objętość</p> <p>Ilość: określona lub oszacowana wielkość</p> <p>Poziom: wielkość osiągająca pewien arbitralny punkt referencyjny; szeroko = wielkość, intensywność</p> <p>Plon: efekt wydany lub dostarczony w postaci produktu naturalnego, szczególnie jako następstwo uprawy; produkt, zwłaszcza ilość lub liczba obiektów wyprodukowanych lub zwróconych</p>	
Wysokiego ryzyka (gatunki)	Rośliny uważane za zagrożone przez Fundację FairWild na podstawie wielu czynników ekologicznych i ekonomicznych (patrz Tabela 2)	
Zarządzanie elastyczne	<p>Zintegrowany, multidyscyplinarny sposób zarządzania niepewnością w sprawach związanych z zasobami naturalnymi. Elastyczność wynika z akceptacji faktu zmian, którym podlegają zarządzane zasoby w wyniku ludzkiej działalności, nieuchronności niespodzianek i pojawiania się nowych niepewności. Aktywna nauka jest sposobem konfrontowania niepewności. Elastyczne zarządzanie uznaje iż sposób postępowania musi promować kwestie społeczne, musi być także ciągle modyfikowane, aby dostosować się do takich problemów. Zatem zarządzanie elastyczne postrzega zasady postępowania jako hipotezy, to znaczy uznaje iż większość takich zasad to raczej pytania udające odpowiedzi a rozwiązania zarządcze są zabiegami badawczymi w sensie eksperymentalnymi.</p>	HOLLING 1978; WALTERS 1986
Zasada	<p>Fundamentalne prawo lub przepis służące jako podstawa dla wnioskowania i działania. Zasady są jasno wyrażonymi elementami celu.</p>	LAMMERTS VAN BUEREN and BLOM 1997
	Szerokie i fundamentalne prawo, doktryna lub założenie.	ENCYCLOPAEDIA BRITANNICA 2006

Termin	Definicja	Źródło
	Fundamentalna prawda lub prawo będące podstawą rozumowania lub działania, niezbędny sposób lub element.	SHANLEY et al. 2002
	Niezbędny sposób lub element	BROWN et al. 2000
Zbiór z natury	Praktyka gromadzenia z naturalnych siedlisk roślin dzikich lub zdiczałych nie podlegających uprawie	
Zgoda po uprzednim poinformowaniu	Zgoda uzyskana przez użytkownika od Państwa i innych dysponentów, w zależności od okoliczności, po przedstawieniu pełnej wymaganej informacji, która umożliwi dostęp do zasobów genowych i dotyczącej ich wiedzy tradycyjnej na warunkach wzajemnie uzgodnionych.	SECO 2005
Zrównoważone wykorzystanie	Wykorzystanie składników różnorodności biologicznej w sposób i z częstością, które nie prowadzą do długotrwałego zmniejszenia się różnorodności biologicznej, a więc zachowanie jej składników w taki sposób, aby były dostępne dla obecnego i przyszłych pokoleń	UNEP 2001
Żywotna populacja	Populacja, która jest zdolna do przetrwania przez określony czas.	